

LETO XXI. Štev. 247

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka // Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1934 # MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z "BORBO"

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO ODBORA OZN ZA SOCIALNA VPRAŠANJA

Spoštovanje človeških pravic
pogoj za ohranitev miru

V razpravi je govoril jugoslovanski delegat Brana Jevremović

New York, 19. okt. (Tanjug). Odbor za socialna, kulturna in humanitarna vprašanja je začel obravnavati konvencijo o človeških pravicah. Ena konvencija obsega državljanske in politične, druga pa gospodarske, socialne in kulturne pravice.

Prvi osnutek teh konvencij je predložila komisija OZN za človeške pravice. Obravnavanje konvencije je odbor začel z razpravo o uvodnem delu, ki sta ga na osmem zasedanju komisije OZN

za človeške pravice predložili jugoslovanska in čilska delegacija. Besedilo uvoda vsebuje nekatere osnovne ideje o človeških pravicah, ki so že vsebovane v mnogih dokumentih OZN, kakor n. pr. v Ustanovni listini OZN in splošni deklaraciji o človeških pravicah. Večina govornikov — med njimi tudi delegati Jugoslavije, Grčije, Afganistana, Salvadora in Urugvaja — se je izrekla za sprejem uvodnega dela v nespremenjeni obliki, pri čemer so opozorili, da je komisija OZN za človeške pravice sprejela uvodni del soglasno.

Jugoslovanski delegat Brana Jevremović je izjavil, da je treba besedilo uvodnega dela sprejeti takšno, kakršno je. V zvezi s tem je poudaril, da uvodni del predvsem vsebuje bistveno misel o tem, da je za ohranitev miru treba doseči spoštovanje človeških pravic širom po svetu, kar je poglavitni cilj, ki so si ga zastavili Združeni narodi. OZN, je rekel Jevremović, ni samo razglasila miru, temveč je opozorila tudi na splošna pravila in načela, ki jih je treba spoštovati, da bi zagotovili mir. Zato je že v uvodnem delu Ustanovne listine OZN rečeno, da je treba delati tudi za razvoj družbenega napredka in

ujeljaviti življenjske pogoje v čim večji svobodi. Ta ideja se zrcali tudi v uvodnem delu osnutka konvencije, kjer je v prvem členu rečeno, da je v skladu z načeli, izraženimi v Ustanovni listini OZN, treba spoštovati človeške pravice, da bi zagotovili uresničenje poglavitnega cilja na svetu — ohranitev miru.

OBISK DELEGACIJE SZDL V OSLU

Razprava o nacionalizaciji
in planiranju

med predstavniki norveške delavske stranke in SZDL

Oslo, 19. okt. (Tanjug). V Oslu se je začela razprava med predstavniki norveške delavske stranke in SZDL Jugoslavije. Prvi dan je bil posvečen vprašanju nacionalizacije in planiranju. Od Norvežanov so poročala urednik "Arbajder Bladeta" Torolf Elster in državni tajnik v finančnem ministru Eivind Erichsen, od Jugoslovancev pa poročala Vlado Begović. Po referatih je nastala razprava, ki jo vodi

generalni tajnik Norveške delavske stranke Haakon Lie.

Delegacija SZDL si je večeraj ogledala muzeje in nove mestne četrti. Izvršni odbor norveške delavske stranke je zvečer priredil v počastitev delegacije večerjo, na kateri je bil tudi predsednik norveške vlade Gerhardsen. Predsednik vlade Gerhardsen je delegaciji nazdravil in izrazil zadovoljstvo sprčo okrepljenega sodelovanja v minulem letu

PRED RAZGOVORI DULLESA V RIMU

Na dnevnem redu: vprašanja
ki zanimajo obe straniDulles bo zahteval, naj mu Segni in Martino razložita politični obseg
zadnjih akcij

Rim, 19. okt. (Tanjug). V italijanskem zunanjem ministruvstvu poudarjajo, da se bo Dulles med svojim obiskom v Rimu razgovarjal z italijanskimi državniki o številnih mednarodnih vprašanjih, ki zanimajo Italijo in ZDA. Italijani pričakujejo, da bo Dulles seznanil predstavnike italijanske vlade s stališči, ki ga bodo ZDA zavzele do različnih vprašanj na ženevski konferenci. Pričakovati je, da bodo razpravljali o položaju Italije v evropskem varnostnem paktu, ki naj bi ga tri zahodne velesile predlagale v Ženevi. Italijanska vlada pričakuje, da bodo tri zahodne velesile sprejele zahtevo, naj se Italija pridruži evropskemu varnostnemu paktu. Vrh tega bodo italijanski predstavniki postavili na dnevni red razgovorov z Dullesom sprejetje Italije v OZN. — Dullesu bodo prosili, naj na ženevski konferenci zahteva, da

Sovjetska zveza privoli v sprejetje Italije v OZN.

V ameriškem veleposlaništvu naklonjenih krogih se je izvedelo, da bo ameriški zunanji minister sprožil v razgovorih z italijanskimi predstavniki vprašanje sploš-

nega položaja na Sredozemlju. Razen tega bo od njih zahteval pojasnila v zvezi z njihovimi pogajanjimi o vzpostavljanju trgovinskih stikov z LR Kitajsko. Dulles bo zahteval, naj mu Segni in Martino razložita politični obseg zadnjih akcij, ki naj bi uredile stike med Italijo in Kitajsko.

Dulles

Povratak Bao Daja
na politično pozornico

Pariz 19. okt. (Tanjug). Vietnamski cesar Bao Daj, ki se mu diči že več let v Franciji, je sklenil, da bo jutri objavil stavo nove vietnamske vlade s sedežem v Parizu. Mandat za sestavo te begunske vlade bodo poverili nekdanjemu predsedniku Tran Van Huu.

V vietnamskih krogih v Parizu trdijo, da se namerava cesar Bao Daj, ki je večeraj objavil ukaz o razrešitvi sedanjega predsednika vlade v Saigonu Din Diema, v kratkem vrniti v domovino.

Sedanji boj med Bao Dajem in predsednikom vlade Diemom je plod trenj med zahodnimi velesilami v presoji indokitajskega vprašanja.

V ZVEZI Z DEMONSTRACIJAMI OB DNEVU LOJALNOSTI
V ARGENTINI»Zastraševalne bombe«
proti peronistom

Buenos Aires, 19. okt. (AP). Argentinska vojaška letala so vrgla večeraj na Peronove pristaše v bližini Tucumana »zastraševalne bombe«, ki ne ubijajo, pač pa eksplodirajo z močnim pokom.

Bombe so vrgli na štiri sladkorne plantaže v severni Argentini, kjer so se delavci začeli zbirati v zvezi z demonstracijami ob Dnevu lojalnosti 17. oktobra.

Tisk poroča, da delavci v Tucumanu niso poslušali policijskega ukaza, naj se razidejo, da pa so se razbežali, ko so letala začela v njihovo bližino metati zastraševalne bombe.

V Buenos Airesu 17. oktobra ni bilo nemirov. Opaziti pa je bilo, da nekateri delavci niso prišli na delo.

Začasna vlada
obravnavala gospodarstvo
in finance

Buenos Aires, 19. okt. (AFP). Pod predsedstvom generala Lonardija je bila sinoči seja začasne argentinske vlade. Čeprav niso izdali nobenega poročila, domne-

Zagreb, 19. okt. (Tanjug). Delegacija Vrhovnega sovjeta SZ obiskala Sisak

Delegacija Vrhovnega sovjeta SZ
obiskala Sisak

Zagreb, 19. okt. (Tanjug). Delegacija Vrhovnega sovjeta SZ je obiskala Sisak, kjer si je ogledala rafinerijo nafte in železarno. V rafineriji sta goste pozdravila predsednik delavskega sveta Baldo Mirmora in direktor Ante Milković.

Sovjetski parlamentarci so si zatem dalj časa ogledovali oddelke železarne: oddelek visokih peči, jeklarne s Siemens-martinovimi pečmi ter novo sodobno več kot 500 metrov dolgo valjarno brezšivnih cevi. Pri vzhodu v železarno sta delegate Vrhovnega sovjeta sprejela predsednik de-

lavskega sveta Milan Stambolija in direktor Vajo Skendžić. Po ogledu tovarniških obratov so sovjetskim parlamentarcem priredili kosilo v prostorih železarne.

Popoldne so se sovjetski delegati vrnili s posebnim vlakom v Zagreb.

Predsednik Sabora LR Hrvatske dr. Vladimir Bakarić je pridružil nocoj slovesno večerjo v počastitev sovjetske parlamentarne delegacije.

Delegacija Vrhovnega sovjeta bo nadaljevala pot v Beli Manastir.

DULLES V DENVERU

Denver, 19. okt. (Reuter) Predsednik ZDA Eisenhower bo razpravljal z ameriškim zunanjim ministrom Dullesom o morebitnih

Nixon po obisku pri predsedniku Eisenhowerju

uspeh konferenc štiri zunanji ministrov v Ženevi. Le-ti bodo nemara razpravljali tudi o uradnem pozivu LR Kitajske, naj bila med ZD in Kitajsko sklicana konferenca na visoki ravni.

Dulles je večeraj izjavil v Washingtonu novinarjem, da je Kitajska sprožila to vprašanje, da pa on pri kakršnem koli sestanku na visoki ravni, preden ne bodo končana ženevska pogajanja med ameriškim in kitajskim veleposlanikom.

V ZVEZI Z DEMONSTRACIJAMI OB DNEVU LOJALNOSTI
V ARGENTINI»Zastraševalne bombe«
proti peronistom

Buenos Aires, 19. okt. (AP). Argentinska vojaška letala so vrgla večeraj na Peronove pristaše v bližini Tucumana »zastraševalne bombe«, ki ne ubijajo, pač pa eksplodirajo z močnim pokom.

Bombe so vrgli na štiri sladkorne plantaže v severni Argentini, kjer so se delavci začeli zbirati v zvezi z demonstracijami ob Dnevu lojalnosti 17. oktobra.

Tisk poroča, da delavci v Tucumanu niso poslušali policijskega ukaza, naj se razidejo, da pa so se razbežali, ko so letala začela v njihovo bližino metati zastraševalne bombe.

V Buenos Airesu 17. oktobra ni bilo nemirov. Opaziti pa je bilo, da nekateri delavci niso prišli na delo.

Začasna vlada
obravnavala gospodarstvo
in finance

Buenos Aires, 19. okt. (AFP). Pod predsedstvom generala Lonardija je bila sinoči seja začasne argentinske vlade. Čeprav niso izdali nobenega poročila, domne-

vajo, da so na seji razpravljali o gospodarskih in finančnih problemih dežele. To sklepajo zato, ker je razen ministrov vladni seji prisostvoval tudi gospodarski strokovnjak Raoul Prebiche.

Naser obiše Poljsko

Kairo, 19. okt. (AFP). Vlada LR Poljske je povabila predsednika egiptovske vlade Gamala Abdel Naserja, naj uradno obiše Poljsko. Naser je povabil sprejel in bo obiskal Poljsko bržčas po obisku v ZSSR.

SZ ponudila
Saudi Arabiji orožje
in izmenjavo diplomatov

Kairo, 19. okt. (AP). Predsednik vlade Saudove Arabije princ Fejsal je danes izjavil, da je SZ ponudila njegovi Jerzeli izmenjavo diplomatskih predstavnikov. Ta predlog je minuli mesec sprožil sovjetski veleposlanik v Teheranu.

Fejsal je pripomnil, da vlada Saudove Arabije ta predlog še proučuje, kakor tudi ponudbo sovjetske vlade, da bi njegovi deželi pošiljala orožje.

Jugoslavija
sprejela
kandidaturo za
Varnostni svet

New York, 19. okt. (Tanjug). — Jugoslovanska delegacija na X. zasedanju Generalne skupščine OZN je davi pisмено obvestila ostale delegacije, da sprejema kandidaturo za Varnostni svet. »Številne delegacije,« je rečeno v pismu, »so izrazile željo, da bi izvolili kompromisnega kandidata za Varnostni svet, ker je izvolitev filipinskega ali poljskega delegata prišla v zagato,« in predlagale Jugoslavijo.

Ker se Jugoslavija strinja z duhom, v katerem je bil stavljen ta predlog, je sklenila le-tega sprejeti in v skladu z njim postavlja svojo kandidaturo za Varnostni svet.

PRI SESTAVLJANJU PRVE REPREZENTATIVNE
MAROŠKE VLADE

Ben Slimane se še ni odločil

V vladi bi moralo biti 12 predstavnikov vseh
političnih skupin

Pariz, 19. okt. (Tanjug). Maroški nacionalistični prvak Ben Slimane je prispel davi iz Pariza

Ben Slimane

v Rabat, in sicer na povabilo kronskega sveta, ki mu je ponudil, naj sestavi prvo reprezentativno maroško vlado. Po prihodu v Maroko je Ben Slimane izjavil, da je še »prezgodaj govoriti,« ali bo sprejel mandat za sestavo maroške vlade.

Ben Slimane namreč odklanja, da bi se začel posvetovati s posameznimi maroškiimi političnimi voditelji, ki naj bi postali člani reprezentativne vlade, dokler nacionalistična stranka Istiklal ne bo privolila, da bi bili tudi njeni predstavniki zastopani v vladi. Vendar je Istiklal že izrekel precejšnje pridržke glede sestave kronskega sveta, rekoč, da je francoska vlada ob tej priložnosti prekršila v Aix les Bains sklenjeni sporazum.

Vzlic temu vlada v Parizu oprezen optimizem in mnenje, da bo Istiklal privolil v sodelovanje njegovih predstavnikov v maroški vladi. Tu trdijo, da namerava francoska vlada že zdaj objaviti sklep o povratku strmojavljivega sultana Ben Jusufa iz Madagaskara v metropolo, da bi tako vplivala na sklep vodstva Istiklala. Ta stranka namreč smatra povratak Ben Jusufa v Francijo za prvi pogoj odstranitve maroške krize.

Vremenska napoved

za četrtek, 20. oktobra

Pretežno jasno vreme s prehodno oblačnostjo, jutraj in dopoldne v nižinah megla ali nizka oblačnost. Najnižja nočna temperatura med -3 in +2, na Primorskem do 5 stopinj. Najvišja dnevna temperatura med 8 do 12, na Primorskem do 17 stopinj. Slana, predvsem v alpeškem svetu.

ELEKTROGOSPODARSKA
SKUPNOST SLOVENIJE

Dnevno poročilo o stanju dotoka na rekah in indeks proizvodnje za dne 18. oktobra 1955

Srednji dnevni dotok v m³/sek.:
Drava, Dravograd 1955 219,0, 1954 176,0.
Sava, Moste 1955 22,3, 1954 9,6.
Sava, Medvode 1955 173,4, 1954 34,0.
Soča, Doblar 1955 351,0, 1954 28,2.
Indeks proizvodnje v primerjavi z letom 1954: 104.Libanon pristopil k
egiptovsko-sirski zvezi

Beirut, 19. okt. (AFP). Po vesti iz Kaira, da namerava Libanon objaviti sklep o vključitvi v egiptovsko-sirsko vojaško zvezo, izjavljajo dobro poučeni libanonski politični krogi, da so se v resnici začeli razgovori, ki naj bi okrepili sodelovanje in obrambo arabskih dežel. Isti krogi pripominjajo tudi, da se razgovori ugodno razvijajo.

Britansko poveljstvo Sueskega prekopa, ki ima svoj sedež pri Ismailiji, se bo februarja prihodnje leto preselilo v Port Said, da bi bil tako v zadnji fazi olajšan umik britanskih oboroženih sil.

POBUDA ne pa dotacija

»Drobne investicije, ki hitro in na stroki fronti rade povečanje proizvodnje, so najbolj koristne in najvažnejše. S temi besedami je podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanovič v svojem govoru pred odborom za gospodarstvo Zvezne ljudske skupščine opredelil nase bodočo politiko na področju kmetijstva in pri tem opozoril na glavno nalogo glede nadaljnje naraščanja investicij v kmetijski proizvodnji. V tej zvezi je zlasti poudaril, da je izredno važno, da kmetijska področja celo vsaka kmetijska organizacija in vsako kmetijsko posvetilo posebej pripravljajo načrte za najbolj racionalne investicije in porabo svojih sredstev.«

O pomenu investiranja v kmetijstvo ne bi bilo treba posebej govoriti, saj prihaja ta potreba za skladen razvoj vsega gospodarstva čedalje bolj do izraza. Zato bi zdaj težko presodili kolikšna gospodarsko upravičeni kateri koli družbeni plan, v katerem bi bile investicije v kmetijstvu zastopane in v katerem bi ostala količina dostopna možnost investiranja v te namene neizkoriščena.

Teh možnosti je mnogo, in sicer tako glede sredstev, s katerimi razpolagajo razni skladi in proračuni, pa tudi sami kmetije, kakor tudi glede izbire porabe denarja za razne panoge kmetijske dejavnosti. V primerjavi s prejšnjimi leti smo na tem področju že nekoliko napredovali. Vtem ko smo do konca julija lanskega leta porabili od 146,9 milijard vseh potrošenih investicijskih sredstev za kmetijstvo samo 4,4 milijarde, so letos do konca istega meseca investicije v kmetijstvu narasle na 9,5 milijard proti 201,5 milijardam vseh potrošenih investicijskih sredstev. Vzporedno s tem pa in skladnih in proračunskih republik in okrajih še ne vidimo pomembnejšega preokreta v smislu potreb kmetijstva, da ne govorimo n. pr. o sredstvih proizvodnih in trgovinskih podjetij, zainteresiranih na povečanju surovinske baze za svojo proizvodnjo oziroma trgovinsko dejavnost, še manj pa, denimo, o sredstvih samih proizvajalcev.

Treba bo vsekar storiti v naši gospodarski politiki več praktičnih ukrepov, potrebne pa bodo tudi ustrezne spremembe v gospodarskem sistemu, zlasti v mehanizmu razdeljevanja dohodkov, da bomo povečali zanimanje okrajev za najbolj racionalne investicije, torej ne za razne izvedene ali dolgoročne ali kake druge trenutno gospodarsko neupravičene potrebe, marveč za tiste investicije, ki najhitreje rade sadove v proizvodnji. Tu so vsekar investicije za kmetijstvo na enem proih mest. Vzporedno s tem pa je potreben tudi preokret v nazorih raznih gospodarskih činiteljev na terenu.

Ne da bi zanikali pomen raznih potreb glede zboljšanja družbenega standarda, gospodarske krepitve zaostalih področij in ostalih argumentov, ki jih običajno poudarjajo ob obrazložitvi krajevnih

proračunov in družbenih planov, ne moremo zanikati dejstva, da je zdaj kratkovidna steherna gospodarska politika, ki si zastavlja nekakšne megalomanske cilje in nujno povzroča motnje v gospodarstvu, gospodarska politika, ki opušta mnoge možnosti drobnih investicij in naglih sadov v proizvodnji in zavira napore za postopno zboljšanje življenjskega standarda. Ni n. pr. realna gospodarska politika potrošnega središča, če se ne meni za koristi vsega prebivalstva, da bi s krediti, neposrednimi investicijami in dolgoročnimi pogodbami z bližnjimi kmetijskimi združenji uplovala na povečanje proizvodnje in ponudbe raznih živil. Dovolj široka tudi ni politika industrijskega ali trgovinskega podjetja, če ne uvidi, da je bolje investirati denar v razširitev surovinske baze za svojo proizvodnjo oziroma promet, kakor pa zaradi pomanjkanja surovin obratovati z manjšo zmogljivostjo ali šele z navijanjem cen in ob pomoči nakupovalcev priti do njih. Vse to seveda zahteva čvrsto in perspektivno povezovanje med podjetji, kmetijskimi proizvajalci in njihovimi združenji na določenem področju kakor tudi gospodarsko zdrave nazore v okrajih, da dovolijo, da se denar tako pretaka v druge okraje.

Velike možnosti za investiranje v kmetijstvo imamo tudi pri samih kmetih, saj jim veljajo to njihove lastne koristi. Storili pa nismo praktičnih ukrepov, da bi v večji meri uporabili sredstva samih proizvajalcev. Najbrž so k nezadostni dejavnosti te vrste precej pripomogle razne dosedanje, največkrat splošne razprave o dozdevni nesposobnosti kmetijstva glede razširjene reprodukcije, o neugodnem razmerju med cenami kmetijskih pridelkov in industrijskih izdelkov, o potrebi po množičnem in centraliziranem investiranju in podobno. Na podlagi teh razprav dobi človek na terenu vtis, da področje kmetijstva ni moč ničesar storiti, dokler ne bomo dobili nekakih splošnih jugoslovanskih ukrepov, dokler še temeljito ne bo spremenila politika cen, dokler ne bomo določili izredno velikih sredstev federacije, ki bi jih hkrati investirali v razne velike objekte, skratka, da bi storili najprej nekaj velikega od zgoraj in šele potem prešli tudi na tako imenovano drobno politiko v okraju.

Pravzaprav lahko prav politika širokega vključevanja kmetijskih proizvajalcev vpliva tako da bi v okviru zadrug tudi okraji sami začeli pospeševati proces razširjene reprodukcije v kmetijstvu, na eni strani odpre vse tiste doslej neizkoriščene možnosti glede pospeševanja kmetijstva, na drugi pa za razne razvije na vasi zainteresiranost za te naloge. V tem primeru bi tudi sredstva, ki jih daje skupnost iz splošnih gospodarskih skladov za investicije v kmetijstvo, ne bila običajna dotacija, marveč gospodarska pobuda za razvijanje tega važnega gospodarskega področja. M. Bajec

Predavanje tov. Borisa Kraigherja o perspektivi našega nadaljnjega gospodarskega razvoja

Ljubljana, 19. okt. — Predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS tov. Boris Kraigher je danes popoldne predaval v veliki dvorani Doma sindikatov političnemu aktivu občine Ljubljana-Center o perspektivi oziroma izpopolnitvi našega gospodarstva. Po predavanju je tov. Boris Kraigher odgovoril tudi na več konkretnih vprašanj, ki so mu jih stavili nekateri navzoči politični delavci.

Letos je Slovenijo obiskalo rekordno število izseljencev

Na plenumu Slovenske izseljenske matice, ki je bil večeraj v Ljubljani, so ugotovili, da je bilo glede števila izseljencev, ki so obiskali svojo staro domovino, letošnje leto rekordno. Njihov prihod je organizirala Izseljenska matica.

Slovenijo je letos obiskalo nad 1000 izseljencev. Največ jih je pripelo iz Francije, ZDA in Nemčije. Ker je mnogo izseljencev obiskalo Slovenijo privatno, sodijo, da je število izseljencev, ki so letos obiskali svojo staro domovino, znatno večje.

Pomoč Rdečega križa Srbije poplavljenem

Glavni odbor Rdečega križa Srbije je poslal žrtvam poplavljenem v okolici Negotina pomoč v sanitarnih potrebščinah, živilih in obutvi. Tako so poslali vagon živil in tekstilij ter znatne količine cepiva proti tifusu in klornega apna.

ZA PRAVILNEJŠI ODKUP in boljšo preskrbo potrošnikov

Kako uresničujemo nova načela za ureditev trga s kmetijskimi pridelki

Poročali smo že o skupnih ukrepih gospodarskega odbora Izvršnega sveta LRS, Trgovinske zbornice za LRS in Glavne zadrugne zveze za ureditev trga s kmetijskimi pridelki. Po sprejetih načelih bo šel odkup kmetijskih pridelkov prvenstveno s posredovanjem splošnih kmetijskih združenj, kjer pa te ni, bo organizirala trgovina odkupne postaje, tako da v nobenem primeru ne bo odkupovalcev. Zadruga podjetja se morajo med seboj sporazumeti, da bodo odkupovala samo na tistih področjih, za katera so organizirana. To odkupno politiko bo država podpirala z dajanjem obratnih kreditov tistim podjetjem, ki poslujejo v skladu z navedenimi načeli, se pravi banka bo z obratnimi krediti podpirala zlasti tiste trgovine, ki si prizadevajo nuditi čim cenejšo blago.

Gornja načela odkupne politike že praktično izvajajo. Načela,

ANKETA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA O PRESKRBI MEST IN INDUSTRIJSKIH SREDIŠČ

Predlogi za izboljšanje in pocenitev prevoza kmetijskih pridelkov

Beograd, 19. okt. (Tanjug). — Zvezni izvršni svet izvaja v sodelovanju z Zvezo trgovinskih zbornic Jugoslavije anketo o preskrbi velikih mest in industrijskih središč s kmetijskimi pridelki. V tej anketi razen splošnega položaja glede preskrbe raziskujejo predvsem stanje prometa in vpliv prevoza na preskrbenost trgov in na zvišanje prodajne cene. Predlogi, mnenja in dokumentacija predstavnikov trgovinskih zbornic potrošniških središč in pristojnih strokovnjakov bodo podlaga za ukrepe, ki jih bodo storili za izboljšanje prometa in tehnične opreme v trgovini na splošno.

Odbor za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta je že prej prejel nekatere zahteve trgovinskih zbornic, naj bi nemudoma nekaj ukrenili, da bi izboljšali tehnično opremo v trgovini in da bi zlasti v družbenem planu za 1956 zagotovili sredstva za korenitejšo ureditev tega problema. Zahtevali so tudi, naj bi nemudoma storili nekatere ukrepe, da bi tako pospešili prevoz lahko kvarljivega blaga in da bi proučili možnost znižanja tarif za posamezna kmetijske pridelke in za posamezna, od pridelovalnih središč oddaljena področja.

Strokovnjaki zainteresiranih državnih tajništva in predstavniški trgovinskih zbornic kakih de-

setih mest in industrijskih središč so razpravljali te dni v Zvezi trgovinskih zbornic Jugoslavije o problemih preskrbe in prevoza kmetijskih pridelkov. Ta razprava je pokazala, da so prevozna sredstva trgovinskih podjetij nezadostna in večinoma neuporabna, javni promet pa je slabo zainteresiran na prevozu kmetijskih pridelkov. Železniški prevoz, posebno se iz oddaljenih krajev, je ne samo počasen, temveč tudi nepriladen za prevoz lahko kvarljivega blaga. Trgovinski predstavniki Sarajeva se najbolj pritožujejo nad železnico. Od Novoga Sada do Sarajeva — okrog 400 km daleč — potuje paradižnik teden dni, iz Djevdjelije pa 15 dni. Veliko časa izgube tudi pri manipulacijah in pri iztovarjanju blaga na železniških postajah. Razen tega je dovoz blaga neizenačen — večjih prispe moogo, druge krat pa niti en vagon.

Vse to negativno vpliva na preskrbo ljudi in nestabilnost cen. Nekateri so predlagali, naj bi deloma spremenili železniške tarife za prevoz kmetijskih pridelkov. V beograjski trgovinski zbornici sodijo, da tarife ne ustrezajo razmeroma nizkim cenam kmetijskih pridelkov in kot dokaz navajajo, da je treba za prevoz enega vagona krompirja, katerega vrednost znaša 100.000 din, plačati za 500 km dolgo pot 22.000 dinarjev. Razen tega ima spričo železniških predpisov železnica privilegiran položaj glede na gospodarske organizacije.

Kar zadeva izboljšanje prevoza s kamioni, zahteva večina mest, naj bi trgovinski podjetjem zagotovili več kamionov, hkrati s tem bi bilo treba okrepiti tudi javni promet in ga bolj orientirati na prevoz kmetijskih pridelkov med mesti in iz oddaljenih področij.

Razprava o osnutku zakona o radijskih postajah

Dvodnevno načelno razpravljanje končano

Beograd, 19. okt. (Tanjug). — Potem ko je poslušal izvajanje predstavnikov radijskih postaj, je odbor za prosveto Zveznega sveta Zvezne ljudske skupščine razpravljal načelno razpravo o osnutku zakona o radijskih postajah. Odbor se je sporazumel, da je treba v zakonskem osnutku določene obravnave vprašanje združevanja radijskih postaj v zvezi z enotnim programom, da bi tako pospešili proces, ki se je že začel, in olajšali ureditev nekaterih vprašanj, ki jih bo prinesla praksa.

To je tembolj potrebno, ker bodo, kakor je bilo videti iz izvajanja predstavnikov radijskih postaj, konec tega ali v začetku prihodnjega leta prešli na delni skupni program za srbohrvatsko govorno področje, ki obsega Srbijo, Hrvatsko, Bosno in Hercegovino ter Crno goro. Kasneje pa bodo to razširili tudi na ostala področja. Zveza po sistemu UKW je bila že vzpostavljena med Beogradom in Zagrebom in med Zagrebom in Reko, za prihodnje leto pa je predvidena upostavitve teh zvez med Zagrebom in Ljubljano, Mariborom itd. Upostavitve enotnega radijskega omrežja bo, kakor so poudarili, zagotovila ne samo kvaliteten program, česar doslej manjše postaje niso mogle doseči, marveč bo omogočila tudi veliko znižanje stroškov radijskih postaj.

Drugo vprašanje, ki so ga danes obravnavali, se je nanašalo na upravne organe. Večina predstavnikov radijskih postaj sodi, da zaostaje, če ima radijska postaja razen direktorja še svet kot organ družbenega upravljanja in da zato ni treba ustanoviti tudi upravnega odbora, prav tako pa tudi ne programskega odbora — kot ju predvideva zakonski osnutek. Z ustanovitvijo vseh teh treh organov bi po njihovem mnenju ustvarili zapleteno organizacijo, pri čemer bi prišlo do dvojnega dela, razen tega pa bi okrnili direktorjeve pravice. V odboru za prosveto pa so nasprotno opozorili, da je upravni odbor potreben in koristen in da ni možno odvzeti radijski postaji takšnega organa, ki ga člani kolektiva sami volijo in se tako vključijo v upravljanje v ustanove.

Odbor je nadaljeval delo o obravnavanju zakonskega osnutka v podrobnosti.

Obravnavanje zakonskega osnutka v javnem pravobranilstvu

Včeraj popoldne je odbor za organizacijo oblasti in upravo Zveznega sveta Zvezne ljudske skupščine začel z obravnavanjem zakonskega osnutka o javnem pravobranilstvu. Na dnevnem redu je tudi osnutek zakona o odlikovanjih. V načelno razpravo o zakonskem osnutku o javnem pravobranilstvu je poseglo več članov odbora. Poslanec Slovenije Ponezić je rekel, da je sprejem tega zakona nujen, med drugim tudi zato, ker je obsevska imovina tako glede evidence kakor glede upravljanja v precej nezavidnem položaju.

Sestanek predstavnikov strojegradnje in sladkornih tovarn

V Zvezni industrijski zbornici je bil večeraj sestanek s predstavniki strojegradnje in sladkornih tovarn, na katerem so se razgovarjali o možnostih, da bi domača strojna industrija izdelala opremo in naprave za bližnjo rekonstrukcijo sladkornih tovarn. Na sestanku so predstavniki podjetij »Djuro Djaković«, »Jedinstvo«, »Litoštroje« in »Lola Ribar« sprejeli ponudbo, naj bi izdelali stroje, ki jih bodo 1956 poslali sladkornim tovarnam.

PISMO TOV. J. INGOLIČA, PODPREDSEDNIKA ZADRUŽNE ZVEZE SLOVENIJE, »BORBI«

Zakaj je bilo ravnanje »Kooperativne« škodljivo?

V zvezi s člankom »Dva načina odkupa hmelja«, ki je bil objavljen v »Borbi« dne 17. septembra in v katerem je bilo kritizirano novosadsko podjetje »Kooperativa«, kakor tudi v zvezi z odgovorom z naslovom »Neopravičeno pretakanje sredstev v lokalne sklade«, v katerem je direktor tega podjetja navedel nekaj dni kasneje v »Borbi« nekatera dejstva, smo prejeli pismo podpredsednika Zadrugne zveze Slovenije tov. Jožeta Ingoliča, v katerem podpisni članek v »Borbi« in pobija navedbe direktorja »Kooperative«.

V začetku članka opozarja tov. Ingolič na velike uspehe, ki jih je dosegla organizacija odkupa hmelja na zadrugi podlagi v Savinjski dolini. Organizacija sioni na tem, da za cen, ki jih pridelovalci hmelja dobivajo pri odkupu, obvezno izločijo določen del za izboljšanje hmeljarstva.

»S takšno politiko intenzivnega razvijanja kmetijstva, hkrati pa tudi utrjevanja lastnega položaja, je rečeno dalje v pismu, postajajo kmetijske zadrugne v Savinjski dolini velik činitelj, brez katerega je obstoj hmeljarstva malone nemogoč. Še zlasti se upoštevamo, da je 1956 hmelja (5-krat več kakor takoj po osovoboditvi) nemogoče obdelati na docela primitivnem način, zlasti ne spričo sedanje socialne sestave Savinjske doline.

Kmetijske zadrugne imajo zdaj okrog 100 traktorjev, 200 motornih skoplinic, 10 velikih avsilnic in druga proizvodna sredstva, kakor tudi moderne inaršne in razne sklade za labiliranje hmelja in področja. Zadruga so s svojimi lastnimi sredstvi regulirale strugo reke Ložnice, s čimer je bilo moč razširiti površino hmeljevih nasadov za več kot 1000 ha. To so prav gotovo največja melioracijska dela, opravljena na pobudo in s sredstvi kmetijskih zadrug.

Zadruga preskrbujejo hmeljarje z vsami reproduktivnimi potrebščinami in dajejo kredite, skrbijo za večje obnose, zboljšujejo kakovosti hmelja in skrbijo za zaščito hmelja itd. Vse to delajo zadrugne hmelja in hmeljarstvo, ki so ga ustanovile in ga same financirajo, prav tako pa tudi preko lastnih avsilnic in skladišč izpopolnjujejo pridelovanje hmelja in za prodajajo izvzemno podjetju.

Pismu je dalje poudarjeno, da je nastop »Kooperative« v vlogi odkupovalca bil ne samo odvečen, mar-

več tudi škodljiv. V zvezi s tem je rečeno:

»Predstavniki podjetja »Kooperativa« se niso menili za potrebo glede melioracij, reproduktivnih potrebščin, zadrugne avsilnice itd., marveč so mislili edino na svoje trgovske pose. Obiskovali so razne stanke hmeljarjev, jim polnjevili, da so dogovorjene cene »Hmezdaz« prenizke, da kalkulacije omogočajo večje plačila za kilogram hmelja, da imajo hmeljarske zadrugne organizacije monopol glede na kmeta itd. ter jih s tem skušali pridobiti za komisijске trgovine, ki bi omogočile večja dinarska izplačila zadrugam in individualnim pridelovalcem. Večja dinarska izplačila zadrugam in kmetovalcem bi utegnili biti privlačna za hmeljarje, toda kdo bo skrbel za traktorje, motorne skoplinice, reproduktivne potrebšchine in zaščitna sredstva, ki jih centralni devizni sklad ne more auditi hmeljarjem? Kdo bo skrbel za uvoz rezervnih delov in gum, za vzdrževanje inštituta za hmeljarstvo v Zalecu, za zaščitno službo, izgradnjo avsilnic, kakor tudi za vse ostale stvari ter nujno potrebna manjša melioracijska dela, s katerimi bi z minimumom vložnih sredstev lahko izboljšali pridelatek te nedvomno najrentabilnejše kulture. Če bi večja dinarska izplačila hmeljarjem in v Savinjski dolini sploh nudila večje koristi, potem so lahko tovaršili iz »Kooperative« prepričani, da bi tudi naše organizacije, kakor tudi »Hmezdaz« lahko dale hmeljarjem več denarja. To spričo stanja na trgu ne bi bilo težavno. Nastop »Kooperative« pri odkupu hmelja v Savinjski dolini je bil škodljiv tudi glede krepitve tujega trga, še zlasti če upoštevamo izkušnje v trgovini s hmeljem in stari Jugoslaviji, ko so razni trgovci s svojimi nastopi na tujem trgu zbijali cene hmelja.

Glede navedb direktorja »Kooperative«, da so previsoki izvorni koeficienti za hmelj omogočili »Hmezdazu« da je iz razlike med odkupnimi in izvornimi cenami dejansko preusmeril sredstva iz skladov federacije v lokalne sklade, je v pismu rečeno:

»Res je, da je leta 1954 nižji koeficient 0,8 spričo tedanjega deviznega režima dovoljeval večji iztržek za hmelj, kakor to dovoljuje letošnji devizni koeficient 0,95 na podlagi sedanjega deviznega režima. »Hmezdaz« bi lahko lani plačal za hmelj ob

normalni delitvi dobička (po vplačilu zveznega davka v znesku 89 milijonov din) veliko več kakor 597 din za kilogram, če bi prodajali devize po prostih tečajih. Ker pa je bil velik del »Hmezdazovih« deviz uporabljen za nabavo reproduktivnih potrebščin in melioracij, devize niso bile predmet spekulacij in kalkulacij za neupravičeno zvišanje odkupnih cen.

Prav zaradi razumne odkupne politike in skrbi za krepitve proizvodnje so zadrugne v Savinjski dolini sklenile, da ne bodo dale hmeljarjem povprečno vseh 597 din za kilogram, marveč samo povprečno 422 din, se pravi veliko nižjo ceno, kakor so je dobivali hmeljarji Bačke. Ta cena je krila pridelovalne stroške v celoti, hkrati pa je pomenila potrebno spodbudo za hmeljarje. Ta cena je bila določena na podlagi predloga, ki ga je sprožil »Hmezdaz« v dogovoru z Zvezno trgovinsko zbornico.

Letošnji koeficient 0,95 omogoča »Hmezdazu« da plača zadrugam hmelj po 562 din za kilogram (se pravi 37 din manj kakor lani). Od tega bodo zadrugne plačale kmetom povprečno 428 din za kilogram ali 6 din več kakor 1954. Takšna odkupna cena se sklada s stališčem Urada za cene FLRJ, ki teži za tem, da bi cene

industrijskih rastlin v primeri z lanskoletnimi ne zvišali. Če bo »Hmezdaz« dosegel višjo prodajno ceno, bo uporabljal po odpisu zveznega davka na dobiček preostala sredstva za dograditev objektov za pridelovanje hmelja. Kar zadeva direktorja »Kooperative« o uvedbi okrajnega davka na dobiček pridelovalcev hmelja, ki nastane kot razlika med odkupnimi in izvornimi cenami, pravi tovarš Ingolič tole:

»Uvedbo davka na promet je povzročilo ravnanje »Kooperative« pri odkupu hmelja. Da je temu tako, dokazuje datum uvedbe davka, ki je začel veljati šele takrat, ko je okrajni ljudski odbor Celje opazil, da odkup »Kooperative« omogoča plačevanje previsokih cen za hmelj. Zato je bil uveden davek na promet, toda z njim ne odzamejo razlike med dogovornimi cenami, temveč razliko med lanskoletnimi realiziranimi cenami, zvišaniami za 10 odstotkov.«

Na koncu je v pismu ponovno poudarjeno, da bi poseganje novosadskega podjetja v pridelovalno področje, kjer je praksa med pridelovalci in zadrugami že ustaljena, kar velja za Savinjsko dolino, utegnilo samo škoditi tako nadaljnemu izboljšanju hmeljarstva kakor labilšanju izvosa tega važnega pridelka.

DELEGATE IZREDNEGA KONGRESA PROSVETNIH DRUŠTEV SLOVENIJE, ki bo na Jesenicah 22. in 23. oktobra 1955, obveščamo, da bo začetek kongresa v soboto točno ob 10. uri v poslopju Mestnega gledališča — Titov dome na Jesenicah.

Delegati, člani glavnih odborov Zveze »Svoboda« in Ljudske prosvete ter gostje imajo odobren popust na železnici za individualna potovanja 25%, za kolektivna potovanja pa 50%. Od odhoda naj vzamejo obrazec K-13 in plačajo 100%, ob povratku pa 50% vozne cene. Za kolektivna potovanja delegatov naj poskrbijo Okrajne zveze prosvetnih društev.

Ob prihodu na Jesenice ali na Bled naj se skupine in posamezniki javijo v informacijski pisarni — na Bledu v hotelu »Toplice«, na Jesenicah pa v kongresnem poslopju. Tu bodo zgotovili vozne karte, razdelili kongresni material in izplačali stroške za pot in dnevnice. Za kolektivna potovanja obračunajo potne stroške vodje skupin.

Delegati naj prinesejo s seboj na kongres papire društev. Vodje okrajnih skupin naj se takoj ob prihodu javijo v glavni informativni pisarni.

PRIPRAVLJALI ODBOR ZA IZREDNI KONGRES PROSVETNIH DRUŠTEV SLOVENIJE

ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV

JUGOSLAVIJA IZVOLJENA v Ekonomsko-socialni svet

Novi člani sveta so še ZDA, Kanada in Indonezija. — Volitev enajstega člana Varnostnega sveta je bila po treh poskusih ponovno odložena

New York, 19. okt. (AP). Glasovanje za novega stalnega člana Varnostnega sveta se je začelo v Generalni skupščini ob 20.30. Pri prvem glasovanju je Jugoslavija dobila 27 glasov, Filipini pa 31. Pri drugem glasovanju je bilo oddanih za Jugoslavijo 28 glasov, za Filipine pa 30. Ker noben od kandidatov ni dobil potrebne dvotretjinske večine, se je začelo tretje glasovanje, pri katerem je Jugoslavija dobila 27, Filipini pa 31 glasov. Ameriški predstavnik v Generalni skupščini Henry Cabot Lodge je nato predlagal odložitve glasovanja v Varnostni svet s tem, da bi najprej glasovali za člana Ekonomsko-socialnega in Skrbniškega sveta. Norveški predstavnik Hans Engen je podprl

ameriški predlog, češ da ni verjetnosti, da bo na tem sestanku izvoljen novi član Varnostnega sveta. Predlagal je še, da bi oddanili glasovanje tudi v drugih organih OZN, da ne bi spor, ki se je pojavil v Varnostnem svetu, otežkočil volitve v druge svete. Iraški delegat Fadil Džamali je podprl ameriško resolucijo. Sovjetski predstavnik Kuznječov je podprl norveškega delegata, poudarjajoč, da se je treba ravnati po dnevnem redu in najprej izvoliti stalnega člana Varnostnega sveta. Tudi britanski predstavnik Pierson Dixon se je izrekel za norveški predlog. Ker je nastal spor okoli vprašanja procedure, je novozelandski delegat predlagal, da se seja odloži. Pri glasovanju je bil njegov predlog odklonjen s 23 proti 18 glasovom 18 delegacij pa se je vzdržalo glasovanja.

Končno so glasovali o ameriški resoluciji, in sicer o vsakem členu posebej. Prvi člen, da se glasovanje v Varnostni svet odgodi, je bil sprejet soglasno. Za drugi člen, da se takoj začne volitev članov Ekonomsko-socialnega in Skrbniškega sveta, je glasovalo 28 držav proti 20. 13 delegacij pa se je vzdržalo glasovanja. Nato so glasovali o ameriški resoluciji v celoti. Sprejeta je bila z 29 proti 8 glasovom, medtem ko se je 22 delegacij vzdržalo glasovanja. Po sprejemu ameriške resolucije so takoj začeli z glasovanjem za nove člane Ekonomsko-socialnega sveta. Pri prvem glasovanju so ZDA dobile 50 glasov, Kanada 48, Indonezija 44, Jugoslavija 39, Grčija 37, Brazilija 36, Kostarika 29, Afganistan 26, Izrael 15 in še nekatere države po 2 do 3 glasove. Ker je za izvolitev potrebnih 40 glasov, so bile privratič izvoljene ZDA, Kanada in Indonezija. Pri drugem glasovanju je Jugoslavija dobila 46 glasov, s čimer je bila izvoljena za člana Ekonomsko-socialnega sveta. Brazilija (35), Grčija (34), Afganistan (28), Kostarika (23) pri drugem glasovanju niso bile izvoljene.

Nočne brzjojavke

PROSTOVOLJNI PRISPEVKI ZA OBRAMBO OBTOŽENIH PARTIZANOV

Videm, 19. okt. V zvezi z razpravo proti 50 partizanom Beneške čete, ki bo predvidoma še letos, je odbor za obrambo partizanov Nadškolske doline s sedežem v Vidnu pozval danes vse demokrate, antifašiste in bivše partizane, da prostovoljno prispevijo omogočijo čim bolj učinkovito obrambo obtoženih partizanskih borcev. Prostovoljne prispevke bo v Trstu sprejemala Zveza partizanov, v Gorici pa Odsek bivših partizanov. Priskakujejo, da bo nabralna akcija uspešno potekala.

STAVKA V TRZASKEM PRISTANIŠČU

Trst, 19. okt. Jutri ob 8. bodo stopili v 24-urno stavko pristaniški delavci v Trstu, ker delodajalci nečesto upoštevajo njihove zahteve ekonomskoga značaja.

KONFERENCA EVROPSKIH MINISTROV ZA TRANSPORT

Bern, 19. okt. (Tanjug). Danes se je v Bernu začela konferenca Svetov evropskih ministrov za transport, na kateri sodelujejo predstavniki 17 držav, med njimi prvokrat tudi Jugoslavije. Konferenca je namenjena razpravi o napredkih v vprašanju združitve Nemčije v okviru evropske varnosti ter v poglabitvi stikov med Vzhodom in Zahodom.

DULLESOV OPTIMIZEM

Denver, 19. okt. (AP). Ameriški zunanji minister Dulles je danes po sestanku s predsednikom ZDA izjavil, da on in Eisenhower upata, da bodo na bližnji ženevski konferenci zunanjih ministrov dosegli konkretne rezultate. Nadejal se je, da bo Dulles, da bo napravil konkretne napredek v vprašanju združitve Nemčije v okviru evropske varnosti ter v poglabitvi stikov med Vzhodom in Zahodom.

SESTANEK OPOZICIJE Z MINISTROM BRENTANOM

Bonn, 19. okt. (Tanjug). Na zahtevo socialdemokratske stranke sta se danes v Berlinu sestala predsednik stranke Ollenhauer in poslanec Wehner z zunanjim ministrom von Brentanom. Razpravljali so o stališču Zahodne Nemčije do vprašanj, ki so na dnevnem redu ženevske konference.

HARDING HOČE VZDRŽATI RED NA CIPRU

Nikosia, 19. okt. (AFP). Guverner Cipra Harding je danes izjavil, da namerava organizirati precejšnje policijske sile in ustrezajočo obveščevalno službo za vzdrževanje reda na Cipru. Harding je dejal, da bodo začasno to dolžnost opravljale britanske čete, ki bodo uporabljale policijske metode.

BILLOTE V TUNISU

Tunis, 19. okt. (AFP). Francoski obrambni minister general Billotte je nocoj prisel v Tunis na inšpekcijsko potovanje. Po prihodu ga je sprejel tuniški bej v navzočnosti premierja Tahar Ben Amara.

SPORAZUM O EKSPLOATACIJI JORDANSKE NAFTE

Aman, 19. okt. (AFP). Jordanski minister za gospodarstvo Alaiddin in predstavnik neke ameriške petrolejske družbe sta danes podpisala sporazum o eksploataciji jordanске nafte. Ameriška družba je dobila za 35 let koncesijo, da na tretjini jordanскеga ozemlja raziskuje teren in eksploatacijo nafte. Dobiček si pogodbeni stranki delita na pol.

SOVJETSKI NOVINARI NISO SMELI V DETROIT

Washington, 19. okt. (AFP). Ameriško zunanje ministrstvo je prepovedalo sedmim sovjetskim novinarjem, ki potujejo po ZDA, obiskati Detroit. Ameriške oblasti so sovjetskim novinarjem sporočile, da Detroit spada v eno od varnostnih con, kamor je prepovedan pristop sovjetskim državljanom.

NOV FRANCOSKI NAČELNIK GENERALŠTABA

Pariz, 19. okt. (Reuter). Francoski ministrski svet je na današnji seji imenoval generalmajorja Challeta za načelnika generalštaba francoskih oboroženih sil. Imenovan je bil na mesto dosedanjega načelnika Saliffa, ki odhaja na novo dolžnost.

Razgovori unije Mednarodnega monetarnega sklada

Beograd, 19. okt. (Tanjug). — Te dni se v Beogradu mudi dvočlanska komisija Mednarodnega monetarnega sklada. Misija ima običajne razgovore o funkcioniranju jugoslovskega deviznega režima in o spremembah, ki so nastale v letošnjem in lanskem letu.

Legacij pa se je vzdržalo glasovanja. Nato so glasovali o ameriški resoluciji v celoti. Sprejeta je bila z 29 proti 8 glasovom, medtem ko se je 22 delegacij vzdržalo glasovanja. Po sprejemu ameriške resolucije so takoj začeli z glasovanjem za nove člane Ekonomsko-socialnega sveta. Pri prvem glasovanju so ZDA dobile 50 glasov, Kanada 48, Indonezija 44, Jugoslavija 39, Grčija 37, Brazilija 36, Kostarika 29, Afganistan 26, Izrael 15 in še nekatere države po 2 do 3 glasove. Ker je za izvolitev potrebnih 40 glasov, so bile privratič izvoljene ZDA, Kanada in Indonezija. Pri drugem glasovanju je Jugoslavija dobila 46 glasov, s čimer je bila izvoljena za člana Ekonomsko-socialnega sveta. Brazilija (35), Grčija (34), Afganistan (28), Kostarika (23) pri drugem glasovanju niso bile izvoljene.

Legacij pa se je vzdržalo glasovanja. Nato so glasovali o ameriški resoluciji v celoti. Sprejeta je bila z 29 proti 8 glasovom, medtem ko se je 22 delegacij vzdržalo glasovanja. Po sprejemu ameriške resolucije so takoj začeli z glasovanjem za nove člane Ekonomsko-socialnega sveta. Pri prvem glasovanju so ZDA dobile 50 glasov, Kanada 48, Indonezija 44, Jugoslavija 39, Grčija 37, Brazilija 36, Kostarika 29, Afganistan 26, Izrael 15 in še nekatere države po 2 do 3 glasove. Ker je za izvolitev potrebnih 40 glasov, so bile privratič izvoljene ZDA, Kanada in Indonezija. Pri drugem glasovanju je Jugoslavija dobila 46 glasov, s čimer je bila izvoljena za člana Ekonomsko-socialnega sveta. Brazilija (35), Grčija (34), Afganistan (28), Kostarika (23) pri drugem glasovanju niso bile izvoljene.

PISMO IZ EGIPTA

Ukinitev šeriatskih sodišč

pomemben ukrep Naserove vlade

Nenadni, toda skrivaj že dolgo pripravljani sklep o razpustu šeriatskih sodišč je vzbudil v vsem Egiptu veliko presenečenje. Osuplost Al Azhara, stebra reakcionarnih islamskih nazorov, je spremljala splošno zadovoljstvo vseh naprednih ljudi, borečih se dolga leta za ukinitev šeriatskih prav in zakonov ter njihovih sodišč, ki so napredek države potegnili za nekaj stoletij nazaj.

Ljudje, ki nekoliko bolje poznajo razmere v muslimanskem svetu in vlogo vere v teh deželah, ne bodo trdili, da egiptovski časniki preltirajo, ko imenujejo sklep Naserove vlade o ukinitvi šeriatskih sodišč revolucionaren. Ne smemo namreč pozabljati, da so islamski kanonski zakoni — šarije — s katerimi je določena osebnost in socialna dejavnost posameznikov, v muslimanskem svetu še zmeraj močnejši in bolj razširjeni, kakor so bili kanonski zakoni katoliške Cerkve v času največjega papeškega gospodstva v srednjem veku. Zato tudi ni čudno, da so Kemala Ataturka v Turčiji napadali manj v trenutku, ko je izgnal kalifa — vrhovnega verskega poglavarja muslimanov, to se pravi turškega sultana, kakor ko je posegel v šeriatske zakone in sodišča.

Tu v Egiptu so še pred letom dni z Nagibom in sovražniki oficirskega gibanja povezana nezajelivja gibanja Muslimanskih bratov skušala doseči prav nasprotno, kakor se je zgodilo zadnje dni. Muslimanski bratje so hoteli zamenjati posvetno državo s cerkveno, vse civilne zakone in ustavo države s kanonom, državno sodstvo pa s šeriatom. Njihov ideal je bil, da bi sodili tako, kakor se sedaj sodijo v Saudovi Arabiji in v Jemenu ter v nekaterih emiratih Arabskega polotoka. Za tatvino odsekajo človeku roko, za zakonolomstvo ženo živo zakopljejo v pesek in prepuste šakalom, da jo raztrgajo itd.

Prakso šeriatskega sodstva so v Egiptu že dolga leta obsojali ne le pravniki, marveč vse izobraženstvo te dežele. Šeriatska sodišča so že stoletja glavno leglo korupcije, brezpravja ter krivic, ki se gode šibkejšim in gospodarsko odvisnim ljudem. V časih bivših režimov so večkrat načeli vprašanje enotnega sodstva in civilnega zakonika. Takšnim poskusom pa je najodločneje nasprotoval Al Azhar, ki se mu je prek razvratnega Faruka zmeraj posrečilo onemogočiti jih, hkrati pa posredovati vladarju sij pobožnega kralja.

Ni treba segati daleč nazaj in iskati v minulosti nesmiselnih primerov nečloveških gledišč o svetu. Življenju in smeri, ki so jih skušala širiti šeriatska sodišča. Lanj n. pr. je bil ves Egipt razburjen sprčo poskusa velikega muftija, da bi v imenu šeriatskih zakonov nastopil proti usmrtni očetni, ki je zadavil dva svoja otroka. Veliki muftija je nastopil proti smrti obsojci, ki jo je izrekel aleksandrijsko civilno sodišče nad ubijalcem lastnih otrok Ibrahimom Ahmed Rašedom, rekoč: »Čeprav je zločin dokazan in čeprav je oče, ubijalec svojih otrok, priznal svoj zločin in krivdo, je

smrtna obsodba s stališča šeriatskega prava nesprejemljiva. Določbe šeriata pravijo, da ni moč kaznovati očeta, ki je ubil svojega sina, ker je oče začetnik življenja in obstoja svojega sina in ker je nedopustno, da bi sin postal vzrok smrti svojega očeta.«

O nekem drugem izmed mnogih primerov dejavnosti šeriatskih sodišč je poročal egiptovski tisk nekaj prej, preden je bil uveljavljen zakon o njihovi ukinitvi. Dva šejka, sodnika enega izmed šeriatskih sodišč v Aleksandriji, so zalotili v njunih stanovanjih v trenutku, ko sta hotela zlorabiti dve mladi ženi, ki sta zahtevali ločitev od svojih mož, in sicer pred šeriatskim sodiščem. Ta dva šejka sta bila že dolga leta znana po podobni praksi v svojem sojenju in krojenju šeriatske pravice.

Razen šeriatskih sodišč so s sklepom vlade ukiniteli še nekatera preostala sodišča drugih nemuslimanskih verskih skupnosti. Njihovo delovanje izvira še iz časov otomanskega cesarstva in kapitulacij in je povsem nezdružljivo z življenjem in delom neodvisne narodne države. Dogajalo se je, da so tužji kot sodniki izrekli v Egiptu obsodbe nad državljani te dežele, ne da bi sami znali njen jezik.

Ta pomembni sklep Naserove vlade bo močno vplival na nadaljnji razvoj Egipta kot moderne države, imel pa bo tudi važne posledice za ves ostali arabski in muslimanski svet.

Zdravko Pečar

— Z VSEH STRANI SVETA —

VELIKA BRITANIJA NEURJE

London, 19. oktobra. (AFP). Nad malone vso Veliko Britanijo divjajo neurja, ki povzročajo precejšno gmetno škodo. Čestni promet je bil na več krajih prekinjen zaradi poplav, ladje vzdolž obale pa so se zatekle v pristanišča.

ZDA

OBJAVA DOKUMENTOV
Washington, 19. oktobra. — (AFP). Obrambni minister ZDA Charles Wilson je izjavil, da bodo pred koncem tedna objavljeni dokumenti o okoliščinah, ki so pripravile Sovjetsko zvezo dolega, da je začela vojno z Japonsko.

HONG KONG

PRENEHANJE SOVRAŽNOSTI
Hong Kong, 19. oktobra. (AFP). Vrhovno poveljstvo oboroženih enot Patet Laosa je 17. oktobra poslalo svojim enotam dnevno zapoved, naj po 21. oktobru ustavijo vse sovražne akcije v pokrajinah Sam Neu in Fong Sali. Ta zapoved je bila izdana v skladu s sporazumom, ki sta ga dosegli 11. oktobra v Rangunu delegaciji Patet Laosa in laoske kraljevske vlade.

INDIJA

X. MEDNARODNA KONFERENCA TURISTIČNIH ORGANIZACIJ
New Delhi, 19. oktobra. (AFP). Predsednik indijske vlade in zunanji minister Nehru je začel danes v New Delhiju 10. mednarodno konferenco turističnih organizacij. Delegatom približno 30 dežel je izrazil željo, da bi napotili čas, ko se bodo omejitve, ki zavirajo potovanja skrčile na najmanjšo stopnjo.

ARGENTINA

MNOŽIČNE UPOKOJITVE
Buenos Aires, 19. oktobra. (AFP). Argentinsko ministrstvo za mornarico sporoča, da je bilo približno 10 viceadmiralov in kontraadmiralov na lastno zahtevo upokojenih. Med njimi je tudi nekdanji minister za mornarico v strmoglavljeni vladi kontraadmiral Luis Cornes. Nedavno je bilo upokojenih kakih 50 generalov.

BRAZILIJA

STAVKA
Sao Paulo, 19. oktobra. (AP). Na področju Sao Pola v Braziliji je začelo stavkati kakih 120.000 delavcev, med njimi večidel kovinarjev. Približno 100.000 delavcev zahteva zvišanje plač, delavci so baje zavrnili ponujeno povišanje za 20% in začeli stavkati, zahtevajoč nova pogajanja.

Posarje med »da« in »ne«

(Od našega stalnega dopisnika)

Pariz, 19. oktobra. Čez nekaj dni — v nedeljo — se bo Posarje izreklo, ali sprejme statut, na podlagi katerega bi postalo »evropsko področje, zarodek Evrope, ki je tudi sama za zdaj prazarodek združene Evrope, ali pa bo statut zavrnilo. V tem je tudi ves problem, kajti nihče pravzaprav ne ve, kaj bo Posarje, Franciji in Nemčiji prinesel »ne«, ki ga spričo sedanjega položaja venomer izgovarjajo prebivalci Posarja. Teh »ne« je videti čedalje več tudi na zidovih zakajenih hiš tega premogovnega bazena Francije, kakor trdijo Francozi, Nemčije, kakor trdijo rajhovski Nemci pa tudi samega Posarja.

Francosko gledišče, ki mu s pravne strani ni moč ničesar očitati, kaže na bistvo vprašanja, naslonjenega na volivce: Za evropski statut ali protij njemu! Če bi ga sprejeli, bi postalo Posarje »evropsko področje, gospodarsko povezano s Francijo, pod kontrolo dežel Zahodnoevropske zveze, toda z notranjo samoupravo. Če bi ga odklonili, bi ostal status quo avtonomno Posarje pod kontrolo Francije.

Tako ne mislijo prebivalci Posarja. Razen ene so vse stranke v Posarju za priključitev k Nemčiji. Zanje pomeni odklonitev evropskega statuta odobravanje priključitve Posarja k rajhu. Če francoskemu gledišču s pravne strani ni moč ničesar očitati, tudi posarskim Nemcem ni moč ničesar očitati z moralne. Kakor Nemci, imajo tudi oni pravico, da izrazijo svojo željo, da bi jih priključili k njihovi matici. Če pa pogledamo nekoliko nazaj, bomo lahko ugotovili, da ta njihova želja ni bila zmeraj tako vroča in da je bila obrnjena celo

v Posarju. Njegovemu »da« odgovarja kot zgrešeni odmev močnejših »ne«, ki se razlega tem glasneje, čim bolj se približuje dan referendumu.

Človek bi rekel, da misli gonjač velbloda eno, velblod pa drugo! Toda nekatera dejstva in okoliščine potrjujejo sum, da gre za spretno, pa tudi dokaj prozorno igranje, ki jo je zasnoval modri kancler: »Jaz vam bom svetoval tisto, kar moram, vi pa storite tisto, kar mislite.« In pod vodstvom Krščanskodemokratske zveze je začela Adenauerjeva podružnica v Posarju takšno agitacijo za priključitev k Nemčiji, da je nastala v Parizu prava panika.

Osuhi in ogroženi Pariz se ni ustavil pred odkritimi in strupenimi očitki na naslov svojega evropskega partnerja. Odgovoril je mirno in celo pomirljivo. Na Luksemburške sta se odpeljala Faure in Pinay razdražena, vrnila pa sta se mirna, celo zadovoljna. Adenauer je potrdil svojo obljubo in preciziral gledišče bonnske vlade, da je treba Posarje evropskizirati. To je povedal Adenauer tudi v Bochumu pred posarskimi volivci in jim svetoval, naj sprejmejo statut in tako pridejo pod okrilje Evrope, in jim pa rekel, kaj namesto stori tisto, kar jim je svetoval, zgradilo, če bi evropskizacijo odklonil. Lahko bi pričakovali, da bo vsaj Adenauerjeva podružnica v Posarju priporočila tisto, kar jim je svetoval, tudi sam kancler — prepustiti njim samim, naj odločijo po svoji vesti. Toda o tem ni bilo ne duha ne sluha. Srditeje kakor kdajkoli prej je zgradilo, če bi evropskizacijo odklonil. Tako je začela Adenauerjeva podružnica z geslom: »Kdor glasuje za statut, glasuje proti Nemčiji. Kdor glasuje proti Nemčiji, je izdajalec.«

Sodeč po trenutnem razpoloženju prebivalstva in stališču glavnih strank v Posarju, krščanskih demokratov, socialistov in krščanskih narodnjakov, ki vsi oznanjajo priključitev Posarja k Nemčiji, je usoda statuta menda že zapečaten. Toda vsaj za Francoze to sploh ni več problem. Francozi slej ko prej čvrsto stojijo na svojem stališču, ki ga je težko izpodbiti — Posarje ostane tako in tako povezano s francoskim gospodarstvom, pod kontrolo šestih evropskih držav. Čeprav pa je Pariz na videz miren, z zaskrbljenostjo pričakuje posledice odklonitve statuta.

Kako šele se bodo razvili nadaljnji dogodki, ko bi milijon Nemcev v Posarju zahtevalo, naj od tega referenduma preidejo na drugi, katerega cilj bo javno določeno — »z priključitve k Nemčiji«.

M. Pešič

Pinay o referendumu v Posarju

Pariz, 19. okt. (AFP). Francoska vlada je na davišnji seji poslušala izvajanja Antoina Pinaya o razvoju kampanje za posarski referendum in obsodila kampanjo pronemških strank v Posarju, ki žele prepričati javnost, da bi se v primeru za Francijo negativnega izida referenduma takoj začela pogajanja o novem statutu.

Francoski zunanji minister je vlado tudi obvestil o razgovorih, ki jih je nedavno imel s francoskimi veleposlaniki v deželah Bliznjega in Srednjega vzhoda.

TISKOVNA KONFERENCA KITAJSKE DELEGACIJE

»Najbolj sta nas vzradostila polet in vztrajnost delavskega razreda« je rekel vodja kitajske sindikalne delegacije

Pred odhodom iz naše države je imela kitajska sindikalna delegacija, ki se v Jugoslaviji mudi že skoro mesec dni, včeraj popoldne v Beogradu tiskovno konferenco.

Vodja delegacije Liu Ming, ki se je v Jugoslaviji mučil že 1947, je poudaril, da so člane delegacije povsod prisrčno in toplo sprejeli. »Povsod, kjer smo bili, smo videli, s kakšno ljubeznijo gledajo vaši narodi na stvar miru in socialističnega izgradnjo. Videli smo, da delavci, uslužbeni, tehnična inteligenca in vodilni delavci z velikim navdušenjem delajo v podjetjih, jih grade in dodajo proizvodnjo.«

V nadaljnjem izvajanju je rekel, da je na člane delegacije napravilo zelo močan vtis dejstvo, da so povsod videli zanimanje naših ljudi za Kitajsko in njen narod, hkrati pa je poudaril, da je tudi kitajski narod s taistim zanimanjem spremljal našo osvobodilno borbo in spremljal našo sedanjo izgradnjo.

Glede metod socialistične izgradnje je vodja kitajske sindikalne delegacije rekel, da imajo naši narodi svoje izkušnje in da razlike v metodah ne smejo ovirati razvoja pristalskih čustev med našima dvema deželama. »Mi sodimo, da je dobro tisto,

kar mi delamo, vi pa sodite, da je dobro tisto, kar vi delate — vsakdo dela tisto, kar misli, da je dobro.«

Na vprašanje, kaj misli o vplivu našega sistema delavskega upravljanja na nadaljnji razvoj socializma, je Liu Ming rekel:

»Po mojem mnenju, ki še ni dozorelo, ima tudi ta sistem veliko vlogo v mobiliziranju in dvigu dejavnosti delovnih množic.«

Na vprašanje, kaj ima za najvažnejše za delavski razred izmed tistega, kar je videl v naši deželi, je vodja kitajske delegacije odgovoril:

»Najbolj me je vzradostilo polet, s katerim delajo vaši delavci ter vztrajnost delavskega razreda, ki se ne boji nobenih težav.«

Antiproton so odkrili

Berkeley, (Kalifornija), 19. okt. (Reuter). Kalifornijska univerza je sporočila, da so odkrili delce »nasprotne materije«, kar je pomemben korak k rešitvi preostalih skrivnosti sestave atoma. Ta delček so imenovali antiproton v nasprotju z jedrom atoma — protonom.

Ameriška komisija za atomsko energijo v Washingtonu sporoča, da je ta delček »jedrski duh«, ki je premagal v času cele generacije fizike po vsem svetu.

LETNA KONFERENCA TURŠKE DEMOKRATSKE STRANKE NESOGLASIA

Ankara, 19. okt. (AP). Na letni konferenci turške Demokratske stranke je včeraj prišlo do nesoglasij zaradi spomenice, poslana vladi, v kateri je izražena zahteva, naj bi iz parlamenta izključili vsakega poslanca vladne večine, ki bi nasprotoval njenim sklepom ali kogar bi njegova stranka izključila iz članstva. Tu domnevajo, da je ta ukrep na-

perjen proti devetim demokratskim poslancem, ki so bili izključeni iz stranke, in desetim parlamentarcem, ki so med delom kongresa demokratske stranke iz nje izstopili. Teh devetnajst poslancev se je izrekel proti omejitvam, izraženih v tiskovnem zakonu, ki so ga lani sprejeli v parlamentu.

Evakuacija ruskih čet iz Porkkale

Zrna iz našega kmetijstva

Letos je napravila toča več škode kakor prej v desetih letih

Letos je toča v Sloveniji napravila izredno veliko škodo, saj se je pojavila že v poznih pomladanskih dneh in je tolkla vse poletje še do nedavnega. Znani so naši kraji, ki jih toča vsako leto obišče v večjem ali manjšem zamahu, kot so n. pr. Brda, spodnji del Vipavske doline, bizeljsko področje in Haloze v ptujškem okraju. Letos pa je padala celo v krajih, kjer je zelo redek pojav. Tako n. pr. v vasi Planina pod Golico 75-letni starček toče ne pomni, letos pa je padala s tako hito, da je uničila vse poljske pridelke in lepo obetajoči poskusni tobakov nasad. Prek 3000 prijav oškodovancev ima že Državni zavarovalni zavod v Ljubljani, medtem ko jih je bilo prejšnja leta največ do 1500. In plačal bo ta zavod za letošnje leto več odškodnine kot za vsa leta po vojni skupaj.

Kolikšna je celotna škoda v Sloveniji, ki jo je povzročila toča, je težko reči: niti še niso zbrani vsi podatki, kmetijska gospodarstva pa, ki se proti toči niso zavarovala, teh podatkov niti dala ne bodo. Laže je škodo oceniti za posamezna področja. Savinjsko dolino je toča letos obiskala kar osemkrat. Najhuje je tolkla dne 27. junija in 22. julija okrog Eraslavca, Zalca in Sentpetra. Roje pri Sentpetru so utrpeli največjo škodo. Vso škodo zaradi toče v Savinjski dolini cenijo nad 150 milijonov din, za nekaj manj pa je hmelja uničila peronospora. Katastrofalna toča je bila letos tudi v Brdih, v Tuhijski dolini, v Zeleznihih dvereh, Jeruzalemu, Ivanjokovcih, v Gornji Radgoni, v Smerjetih ob Pesnici, Jareninih in Cenkenjaku, kjer je uničila vinograde do 60%. V krškem okraju je padala toča dvajset dni in videti je, da je vsak oblak skoraj prinesel točo. Zlasti hujo je bilo 14. julija, 24. julija in 14. avgusta. Na Goriškem je dvakrat vse potokla. V občini Kuzma se

je utrgal oblak v šest kilometrov širokem in 16 kilometrov dolgem pasu. Kmetje so bili ravno sredi žetve in toča jim je uničila pridelke do 80%. Zanje je bila nesreča takšne vrste, kot v Brdih za vinograde. V Zavrču je do 60% potokla 1000 ha žitnih polj in 570 ha vinogradov. Torej v Sloveniji ni okraja, kjer toča letos ne bi padala. Res pa so nekateri manj prizadeti, kot n. pr. Tolmin, Slovenjgradec, Sežana, Radovljica, Soštanj, Kranj, Koper in Črnomelj. Med vsemi pa je najbolj prizadet celjski okraj. Največja škoda je na površinah, ki so posejane z intenzivnimi kulturami, kot sta hmelj in vinska trta. Navadno se žito vsako leto izmakne, saj je toča v juniju zelo redka. Krompirju škoduje le ob cvetenju, podobno fižolu in tudi koruzi pride težko do živega. Na kvaliteti se sicer vsem rastlinam in vsem pridelkom pozna, le uniči n. pr. krompir ne tako zlahka kot hmelj ali vinsko trto. Precejšnje škodo so utrpeli letos sadovnjaki, zlasti na Sta-

jerskem, kjer je izredno dobra sadna letina.

Važnejše bi bilo pri tem omeniti, da se zlasti sadjarji nad letošnjo točo nič preveč ne pritožujejo. Tako pravijo: »Ker nam je toča uničila sadni pridelok, smo žalostni, če pa bi sadje zgnilo na drevju, ker ga ne bi mogli prodati, bi bili pa jezni.« Podobno govore tudi v Goriških brdih. Po tisti spomladanski katastrofi, ko jim je toča uničila ves letošnji pridelok grozdja, so vinogradniki med zbitro trto posadili paradiznike, da bi vsaj z nečim ujeli letošnje pridelke. In koliko je bilo takrat strokovnih nasvetov in celo materialne pomoči od vseh strani! No, ko pa je bil paradiznik zrel, ga kmetovalci niso mogli nikomur prodati. Večini je pridelok tako zgnil v vinogradih. Čudno se res slisli, pa je vendar tako, da bodo tisti sadjarji, ki jim je toča uničila vrtove, dobili najbrž več odškodnine, če so bili zavarovani, kot pa bodo neprizadeti izkupilili od zadnjih pridelkov. **Jak.**

V Metliki gradijo veliko VINSKO KLET

V Metliki gradi gradbeno podjetje »Pionir« iz Novega mesta vinsko klet, ki bo med največjimi in najmodernejšimi v Jugoslaviji. Načrte za gradnjo je izdelal član ljubljanskega Projektivnega zavoda inž. Didek. Pri tem delu je upošteval model najboljših francoske kleti, ki ustrezajo vsem potrebam in zahtevam modernega vinarstva.

Temelje so izkopali že meseca junija. Izkopati so morali 18.000 kubičnih zemlje. Sredaj avgusta so začeli z gradnjo in najprej zabetonirali temelje. Pri izkopu so našli na manjšo kra-

ško jamo in prav zdaj proučujejo geologi njeno razsežnost. Vsa dela nameravajo končati do konca avgusta prihodnjega leta. Trenutno dela na gradbišču 70 delavcev, od teh je več kot polovica žensk. Klet bo dolga 110

Kako je lep grozd!

in široka 14 m, vsa dela pa investira Okrajna zadrudna zveza Novo mesto.

Nova vinska klet v Metliki bo zbiralnica za vse vino, ki ga pridelata Bela krajina. Njena zmogljivost bo okoli 100 vagonov. Po načrtu bo lahko klet v eni sami sezoni odkupila okoli 650.000 kg grozdja, iz katerega bo pridelala 400.000 litrov mošta. Od te količine bo zadržala doma 400.000 litrov, 90.000 litrov mošta pa bo prodala odkupnim podjetjem. Zaradi svoje velike prostornosti zmogljivosti bo klet lahko odkupila še med letom približno 440.000 litrov vina. Tako bo letni promet kleti okoli 820.000 litrov vina, kar kaže njeno res veliko razsežnost. Razen tega bo klet proizvajala ter prodajala letno še okoli 130.000 kg svežih tropin in 16.000 kg vinskih drožj.

DALJNOVODI

Najvažnejše vprašanje: povezovanje elektran v enoten sistem

Po informacijah iz Zveznega zavoda za plan v Jablanici zadnji mesec tretji agregat ni obratoval redno, marveč samo občasno, ker ni bilo daljnovoda, ki bi sprejel energijo. V Zvorniku drugi agregat ne obratuje, prvi pa je obratoval samo s polovično ali četrtinsko zmogljivostjo. Vzrok je tudi v tem primeru pomanjkanje prenosnega omrežja. Istočasno pa v Sloveniji ni bilo dovolj električne energije, zato so morale mnoge tovarne skrócić proizvodnjo.

Ne gre pa zgolj za trenutno škodo, ki jo ima naše gospodarstvo zato, ker bosensko področje ni povezano s hrvatskim in slovenskim. Gre za enotno jugoslovansko omrežje, ki sega čez republično omrežje in s tem premosti določene težnje po avtarkiji. In kar je najvažnejše, enotni jugoslovanski energetski sistem bo zahteval, da bomo nove elektrarne gradili samo tam, kjer so pogoji iz vidika splošnega gospodarstva najugodnejši. Zato je dograditev daljnovodnega omrežja nujna in važna naloga.

Proizvodnja električne energije se je pri nas v primerjavi s predvino povečala nad štirikratno. Izražena v številkah je naraščala takole:

	1939	1950	1955
v milijonih kWh	1,2	2,4	4,2

Zlasti pomembni so uspehi v povezovanju vseh teh objektov z modernimi daljnovodi za visoko napetost v enotno omrežje, vtem ko je imela Jugoslavija leta 1939 samo 175 km daljnovodov visoke napetosti, jih imamo letos že 3500 km. To je omogočilo prenos električne energije z enega področja na drugo, vplivalo pa je tudi na cene.

Vzlic tako velikim uspehom pa nam primanjkuje letno še kakih 100.000 milijonov kWh električne energije, ki je še zmeraj »vozklo grlos«. Zdej, ko bomo velike objekte v glavnem kmalu dogradili in ko nam že dajejo nove izdelke, je najvažnejše vprašanje, kako čimprej zgraditi nove daljnovode in omogočiti, da bi električno energijo čim bolj racionalno izkoristili. V tej smeri smo že prej storili nekatere ukrepe. Začeli smo graditi mnogo daljnovodov, letos in prihodnje leto pa bomo večino teh del zaključili in tako povežemo vse naše področje v enoten elektroenergetski sistem, kar bo nedvomno velik uspeh. (Med drugim nam bo to omogočilo tudi prehod na enotne cene v elektroenergetstvu.)

Po podatkih Narodne banke pa letošnja izgradnja daljnovodov ne napreduje tako, kakor smo pričakovali.

SREDSTVA ZAGOTOVLJENA, DELA NA NAJVAŽNEJŠIH DALJNOVODIH PA SO SE ZAKASNILA

V družbenem planu za letošnje leto je predvideno, da bomo dali za izgradnjo daljnovodov večja sredstva kakor doslej. Zvezni izvršni svet je s posebnim odlokom določil za ta dela približno dve in pol milijarde din, kar znaša po odbitku obveznih rezerv, nekaj nad 2.350.000.000. Denarna sredstva so bila torej zagotovljena in investitorji bi morali samo pripraviti potrebne načrte in tehnično dokumentacijo, priti v banko po posojilo in začeti izgradnjo. Vzlic temu pa ta dela ne napredujejo tako, kakor bi bilo pričakovati. Često opravčujejo to z »objektivnimi« razlogi, nam pa se zdi, da gre večinoma za subjektivne razloge te zakasnitve.

Predvsem je prišla zelo pozno tehnična dokumentacija, ki jo je treba izročiti banki, da na podlagi tega z običajno proceduro odobri posojilo. Če izvzamemo dva daljnovoda, so bili za vse ostale projekti predloženi šele v avgustu ali septembru. Dva investitorja pa se sploh še nista oglašila. Zaskrbljenost vzbujajo zlasti to, da so se zakasnila dela na tako imenovanih prioritarnih daljnovodih, torej na tistih, ki povezujejo področja, kjer je električne energije preveč, s področji, na katerih je primanjkuje ali pa jo dobivajo iz termoelektran, ki trošijo velike količine rjavega premoga.

bodo prihodnje leto podaljšali do Kaknja. Daljnovoda Sežana—Črni Kal in Bilječa—Trebinje—Dubrovnik, planirana naknadno, bosta tudi dograjena prihodnje leto.

Kakor vidimo, investitorji niso izpričali mnogo razumevanja, da bi ta dela organizirali tako, da bi bila čimprej končana.

BODOCI NAČRTI

Zdej, ko že imamo zgrajene velike elektrarne, je povsem razumljivo, da je glavna potreba, da jih povežemo na vsem našem področju v enotno omrežje. To je potrebno tembolj, ker centralno področje, ki ima zmeraj presežke električne energije, kot rečeno v zimskih mesecih, ni povezano s severozahodnim, kjer pozimi električne energije primanjkuje. Zanimivo je, da so nekateri strokovnjaki še nedavno iskali izhod v tem, da bi zgradili v Sloveniji še eno veliko termoelektrarno, ne pa daljnovoda, ki bi povezal ti dve tako uspešno dopolnjujoči se področji. Zdej ni dvoma, da je gospodarsko mnogo bolj smotno zgraditi daljnovod, ki bi povezal Bosno s Hrvatsko in Slovenijo (Jajce—Banja Luka—Slask—Zagreb) kot pa graditi nove elektrarne. Račun je celo za laike prepričljiv. Namesto 10 milijard, kolikor bi potrebovali za novo termoelektrarno, bi znašali stroški za daljnovod samo 1 milijardo 800.000.000 din. Strokovnjaki menijo, da bi lahko pripravili vse potrebno že zdej, tako da bi začeli ta daljnovod graditi prihodnje leto. Pri tem prevladuje mnenje, da bi morali zgraditi daljnovod za 110, ne pa za 220.000 voltov, kakor mislijo nekateri.

Razen tega poudarjajo strokovnjaki potrebo, da bi se zdej pripravili na izgradnjo ostalih daljnovodov, predvsem tistih, ki bi povežali Zvornik v Novim Sadom, dalje Kolubaro s Svetozarevom in Kostolac z Beogradom. Brzkone bodo mnogi izmed teh predlogov vključeni v letošnji družbeni plan.

Jovanka Brkić

Tovariš Boris Kraigher med svojimi volivci v Anohovem in Brdih

Danes popoldne bo predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS tov. Boris Kraigher obiskal svoje volivce v Anohovem in Goriških Brdih. Ob štirinajsti uri bo kolektivno tovarne cementsa in salomita »15. septembra« v Anohovem ob Soči govoril o nadaljnjem razvoju našega gospodarstva v luči teženj za čim hitrejšo povečanje proizvodnje in dvig življenjske ravni prebivalstva, na kar bo odšel v Brda, kjer se bo v Dobroven sestal s tamkajšnjim političnim aktivom in ostalimi volivci briške občine. **M. D.**

Iz Celja in okolice

Novi traktorski priključek za obdelovanje hmeljišč

Na gospodarski hmeljarski razstavi v Zalcu so prikazali med drugim tudi svojevrsen traktorski priključek (stroj za okopavanje in osipavanje hmelja), novi patent traktorista F. Ribiča iz kmetijske zadruge Zalec. Stroj je doma izdelan in zelo pripraven za obdelovanje hmeljskih nasadov z lahkimimi traktorji. Spričo prednosti, ki jih ima ta stroj, ga priporočajo vsem kmetijskim zadrugam.

Ribič bo svoj patent še izpopolnil, odnosno bo temu priključku dodal še posebne vrste rošilec za umetni gnoj. Le-ta bo omogočil trošenje umetnega gnojta tik pred kultiviranjem ali okopavanjem hmelja. Nova naprava bo opravljala hkrati trojno delo in s tem tudi vplivala na znižanje proizvodnih stroškov.

JLA pomaga regulirati Savinjo v Celju

Podjetju »Beton«, ki regulira strug Savinje v Celju, je JLA sredi oktobra poslala v pomoč 3 buldožerje in dva težka barga. S tem se je zmogljivost mehanizacije precej povečala ter je pričakovati, da bo delo pri regulaciji Savinje v bodoče še hitreje napredovalo.

Voda prekinila delo pri regulaciji Savinje

Celje, 19. oktobra — Zaradi obilnih padavin je tudi Savinja močno narasla, ter s tem prekinila regulacijska dela na Savinji pri Celju. Ogromne količine vode so prebile zemeljski jez na gornjem delu mrtvega rokava in tako je Savinja

prej stekla po novi strugi. Voda je odnesla precej zemlje in gramoz, druge škode pa ni bilo. Dopoldne je bil ogrožen edino železniški nasip, ki pa so ga pozneje zavarovali s kamenjem. **K.**

Štirinajst novih transformatorskih postaj v Celju

Elektroomrežje se je v minulih letih zelo povečalo, še bolj pa se veda poraba električnega toka na območju Celja. Toda naprave so v glavnem ostale iste kot pred vojno ter so zaradi velike preobremenjenosti največ trpeli potrošniki. V mestu je bilo doslej samo 8 transformatorskih postaj z manjšo zmogljivostjo. Pogostoma je prišlo do okvar na starih napravah, spričo trenutnega stanja pa je tudi nemogoče priključiti na omrežje nove naročnike.

Elektro Celje gradi sedaj v mestu nove transformatorske postaje ter obnavlja na mestnem območju glavne podzemne električne vode. V gradnji je 14 večjih transformatorskih postaj z enkrat večjo zmogljivostjo. Podjetje troši za to amortizacijska sredstva. Gradbena dela za nove naprave bodo stala približno 20 milijonov din, za opremo pa bodo potrošili nadaljnjih 40 milijonov din. Vso montažo naprav bo opravilo Elektro Celje, gradbena dela pa je v glavnem že opravilo celjsko gradbeno podjetje »Stavbenik«. V tistih delih mesta, kjer imajo 110 voltno omrežje, ga bodo do konca leta zamenjali z napetostjo 220 voltov. Trenutno zamenjujejo instalacije v Akkerčevi in Cankarjevi ulici. Z uvedbo novih podzemnih kablov bo omogočen petkrat večji prenos električnega toka kol dosti. Ker gre v glavnem za naprave, ki bo v mestu omogočile boljše napetost in neomejeno priključevanje novih naročnikov, so naporu podjetja Elektro zelo pomembni za Celje. **F. K.**

NAROČNIKI LJUDSKE PRAVICE SO ZAVAROVANI

»Preplah« med savinjskimi gruntarji

»Hej, bratec! Kam pa tako hitiš?«
»V Celje! Kaj, ali še ne veš?«
»Kaj pa?«
»Po novem letu bo inflacija!«
»Beži! Ne se ti bideš?«
»Ako ti pravim. Če inflacije ne bo, zamenjava denarja nam pa ne uide!«
»Potem letiš v banko?«
»Tepčeki! Za hmelj sem dobil milijoni! Za... za... za... no, saj že sam ne vem, kakaj sem dobil drugi milijon. Dva milijona jim pa ne bom dal kar ljavenčan. Zakapl bom. Več, če imaš robo, ti je kar laže pri sreč. Ali ti nič nimaš?«
»Živim od mesečne plače.«
»Kako si srečen!«
In odjadrat je v Celje.
Ustavim se pri njivi, kjer je gospodar oraj krompir. Zemlja je bila prdnata in vse belo je bilo na njej krompirja.
»Prijetelj, vsaj cent mi ga prodaj!«
»Da bi te vrag! Sicer je lepo obrodilo, toda prodajal ga ne bom. Naj ka žro praščil, mi bomo pa praščil.«
Pri polnem sadovnjaku ogovorim premočno in rdečelčno gospodarico:
»Gospa, vsaj pol centa jih prodaj!«
»Hja, imaj velike oči. Če imam tiste fike ali pa jih nimam. Vse bo slo za zamenjavo.«
»Zamenjavo? Le kaj pa še manjka v vaši kleti?«
»Tepčeki! Vse njive imam v hmelju. Jabolka bom poslala na Hrvaško

in oni mi bodo dali žito. Saj veš, če ne daš svinjam, tudi špeha nimajo!«
Potem sem obstal na postaji. Ljudje so privreli s polnimi nahrtniki.
»Hej, vi! Kaj pa nosite v nahrtnikih?«
»Vzoroc vendar!«
»Kakšne vzorce?«
»Jabolka gremo ponujat. Sosed jih je prodal že dva vagona.«
Ustavil sem se pri pokritih kamionih. Povohal sem pod plahto in zagledal lep, debeel savinjski krompir.
»Kam pa bežiš z krompirjem?«
In toist možakar me pogleda izpod nasršnega čela:
»Kaj te brigale?«
Pa sem šli vanj:
»Cuje, en sam cent mi ga prodaj!«
»Ne ukvarjam se z drobižem. Tu je na drobno po trinajst, v Zagrebu na debelo po petindvajset!«
Obilznil sem se in šel.
Pa je nekdo privihral z novico:
»V Ljubljani ni masti! V Mariboru je moka po sto! V Zagrebu sladkor po tri stot!«
»Beži no, kdo te je potegnile?«
»No, no, če ti pravim! Moja mati je bila pri teti. In tista teta ima gor strica. Stric pa ima zvezo z neko žensko in tista ženska je poročena z možem, ki je tam in tam v sl'zbi.«
In težki savinjski gruntarji so hitro izrabili novice.

»Bomo vsaj tisočake vnovčili!«
Ko medved na med so kmetje navali na savinjske štacune.
»Meni deset žaklijev moke!«
»Jaz bi pa pet žaklijev cukrat!«
»Pruleke bom šele spomladi podavil, pa bi vzel pet kant masti, Pa ver brez zabele, pa beraj brez malhe!«
»Jaz sem se vštivil mednje in jim prigovarjal.«
»Prijeteljki, nikar toliko, saj nimate tolikšnih truhov.«
Pa sem šel naprej. Deževalo je in pogrutal sem, da mi streha moči. Pa sem zavil v opekarno.
»Ste strešnih opek mi prodaj!«
»Nimamo...«
»Kako nimate! Saj vendar vidim, da jih pravkar nalagajo!«
»To pa so naše stalne konte.«
»Vrag in vaše konte! Saj vendar imajo nove bajte in hleve!«
»Za hmelj so dobili. Opeka lahko čaka...«
Ta vsoj opeko, oni tri kavče, tretji dva radla aparata, četrti deset vroč moke, peti osem kant masti, pa železo in gvante, pa zamenjava s pridelki.
Oh, zmeda pa taka v Savinjski dolini!
Moja oseba trdno veruje v zboljšanje življenjskega standarda in moja denarica ne trepeta pred inflacijo. Toda vseno ne morem mirno gledati te zmede in teh ljudi, ki se jim tako dobro godi, kakor se jim še nikoli ni. **H. D.**

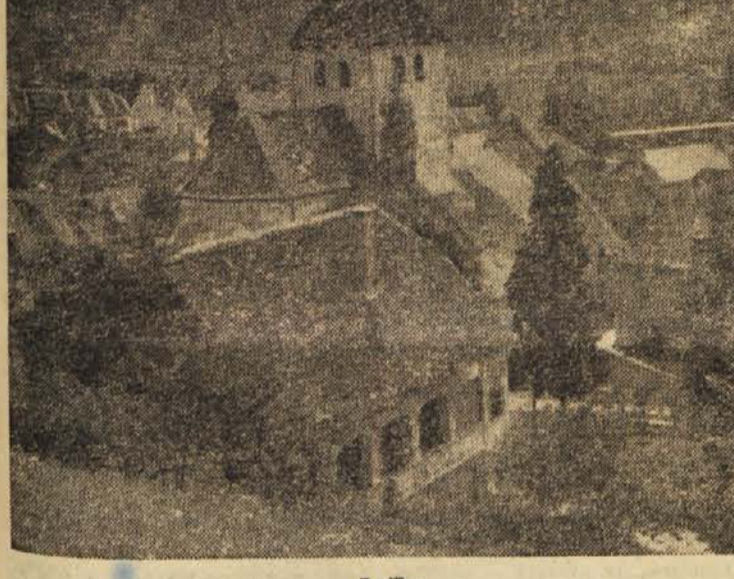
Prisrčno sodelovanje med »Svobodami« Jesenice-Trbovlje

Trbovlje, 18. oktobra. Dve leti bo že, odkar se jeseniška »Svoboda« in trboveljska »Svoboda-Center« pogosteje srečujeta v gosteh. Najsi prideta v goste s pesmijo ali kakršnim koli že nastopom, vselej sta na jesenicah in v Trbovljah deležni tolikšnega občiska, kot malokatera gostujoča kulturno-prosvetna družina. Lahko bi rekli, da med Jesenicami in Trboveljčani postajajo ta pogostejša gostovanja tako rekoč stvar srca, stvar čustev.

Za folklorno skupino jeseniške »Svobode«, ki je pred nedavnim v Trbovljah v dveh nastopih izvajala gorenjske in nekaj jugoslovanskih plesov, sta to soboto gostovala v Delavskem domu mešani in moški zbor jeseniške »Svobode«. Zbor, ki ga vodi Polde Ulaga, je s svojim koncertom umetnih in narodnih pesmi pokazal, da ima razmeroma dober glasovni material ter da je od svojega lanskega gostovanja precej napredoval. Trboveljčane so posebno ogrele nekatere narodne pesmi, med njimi »Oj, te mlinar« v Kramolčevi priredbi s prijetnim sopranom solo in »Pojdaj u ruter« prav tako v priredbi Luke Kramolca z altom solo. Pri nekaterih zahtevnejših umetnih pesmih pa je bilo navzlic učinkovitosti občutiti še nesiguren nastavek in pomanjkljivejšo intonacijo. Oboje pa utegne zbor z disciplinirano vadbo kaj kmalu izravnovati.

Velika udeležba

Na območju občine Ajdovščina je bilo v dneh od 13. do 17. oktobra žuboranje prebivalstva, ki prebivajo v vasiških vseh Očica, Predmeja, Koli, Podkraj, Krušica, Trševje, Gozd, Križna gora, Vršnja in Col. V teh vasi prebiva nad 2500 prebivalcev, ki so bili povabljeni na pregled, katerega so opravljale tri ekipe iz Gornice. Održiv prebivalstva na to zdravstveno pomembno ekipo je bil skoraj povsod stodoleten.

Laško

B R A L C I N A M P I S E J O

Kolektiv, ki hoče samostojnost

Lesnoindustrijski obrat Lovrenc pred osamosvojitvijo?

Lovrenc na Pohorju ima okrog osem tisoč hektarov gozdov, ki so bolj ali manj bogati. Povprečni letni posek hlodovine znaša okrog 18.000 kubičkov, kar nekako krije planske potrebe obeh žagarskih obratov, ki obratujeta v kraju. Organizacijsko in gospodarsko sta združena in spojena z Lesnoindustrijskim podjetjem v Mariboru. Prav to, da sta oba obrata le podružnici LIP, pa delavcem z obeh žag že dolgo ne gre v račun. Delovni kolektiv se že nekaj let bje za osamosvojitve in odcepitve od matičnega podjetja. Prvi razlog spora je nedvomno dejstvo, da se je obseg žagarake proizvodnje močno skrčil in je ena od lovrenških parnih žag že bila demontirana. Poleg žagarije imajo v Lovrencu zobjarno, težijo pa za tem, da bi z osamosvojitvijo lesno predelavo še bolj razširili na več drugih finalnih proizvodov. Matično podjetje te težnje ni dovolj upoštevalo in se je zelo malo ali skoraj nič zanimalo za te naloge, saj je v celoti osredotočilo svojo pozornost na novo kombinat v Limbušu. Prav to pa vzbuja pri delovnem kolektivu nezaganje in strah, da se bo matično podjetje nekoga dne odločilo za demontažo obeh žag, s čimer bi lesna industrija v kraju došla izumrla. Delavci so zato zaprosili Okrajni ljudski odbor v Mariboru, da bi dobili obse žagi in izvolili nato svoj delavski svet in začeli samostojno gospodariti. Ljudski odbor mariborskega okraja je njihovi želji ugodil in jim izdal zaleteno odločbo. Vendar so se v matičnem podjetju v Mariboru postavili spet na staro nepopustljivo stališče, vztrajali so pri želji na republiški izvršni svet in si pridobili za ta svoj odnos do lovrenškega kolektiva celo simpatije sindikata lesnoindustrijskih delavcev v Ljubljani. Delovni kolektiv zdaj spet zagrenjeno zre v prihodnost in se boji, da bo bitko za osamosvojitve izgubil, ali da se bo spet brez potrebe vplekel v nedogled. Niti najmanj se niso pričakovali, da se bo na odločilno stališče postavil republiški odbor sindikata lesnoindustrijskih

delavcev. Prav zato ni je vredno ogledati, kdo ima v tem sporu prav in komu v prid naj bi se naglasi tehnika, na kateri leži pisana odločba mariborskega okrajnega okraja. Delavci lovrenškega lesnoindustrijskega obrata menijo, da v sedanjih pogojih, ko naj bi se dosledno oprjeli predelave lesa v dokončne proizvode in ko je obseg nekdanje kampanjske in močno pretirane žagarije zmanjšana, LIP kot organizacijsko in gospodarsko telo ne ustreza več novim razmeram in zahtevam. Menijo celo, da je gospodarsko škodljiva sedanja oblika centralizma, ki ga LIP kot nekakšne administrativne in od neposredne proizvodnje oddvojene direktorije še v polni meri vsebujejo. Težko je reči, ali je to stališče v celoti pravilno in če ga je mogoče posplošiti na vsa ostala lesnoindustrijska podjetja. V lovrenškem primeru pa moramo tej ugotovitvi pustiti njeno veljavo. Delovni kolektiv lovrenških žag se v prvi vrsti sklicuje na gospodarski račun. Lovrenška kotlina je glede lesnih zalog dovolj bogata, in obe žagi sta tako rekoč sredi gozda. V primeru, da les ne bi razrezovali na teh žagah, bi morali hlode prevažati na zelo oddaljeno in neprimerno železniško postajo v Ruto. Ne samo, da bi se zaradi tega povečali stroški zaradi prevoza, prekladanja in nalaganja na vagono, pač pa bi bila v nevarnosti tudi kakovost hlodovine. Vsak strokovnjak ve, da mora biti pot hloda od poseka do razreza na žagi čim krajša, da se ne izgubi in razpoka. Dober rezan les dobimo takrat, kadar to pot čim bolj skrajšamo, a v lovrenškem primeru je že zaradi naravnih pogojev idealno zmanjšana na minimum. Zanimivo je vedeti, da so v Lovrencu izračunali, da bi vsakega, ki bi prevažal hlodovino z vagoni, odpeljal s seboj letno tudi okrog 4 milijone litrov vode, ki jo hlodovina vsebuje. Ta številka pa se nanaša samo na sedanjih 12.000 kubičkov hlodovine, kolikor je razrežeta lovrenški žagi, in ostali les iz zasebnih gozdov sploh ni vračunan.

TOVARNA »ŠEŠIR« v Škofji Loki praznuje

Kadar govorimo o Škofji Loki in njenih prebivalcih, bo morda stopila marsikateremu pred oči mogočna podoba enega najlepših ohranjenih srednjeveških mest z gradom in razvalinami stolpa na Krančevju, ki so ga pravkar restavrirali. En sam zgodovinski spomenik je mesto. Morda bo marsikateremu v spominu prekrasna okolica s prijaznim Lubnikom, a toplo Soro, ki vabi kopalce in ribiče... Sprostitve proizvajalnih in ustvarjalnih sil v socialistični Jugoslaviji pa daje iz dneva v dan nov, močnejši pečat Škofji Loki: to je njena naglo se razvijajoča industrija, to je Lesnoindustrijski kombinat Jelovica, to je Predilnica na Trsti, to je močno se razvijajoča kovinska industrija z Motorjem in SKIPom na čelu, to je predvsem tovarna klubovov »Šešir«, ki se je s svojimi kvaštetnimi izdelki že zdavnaj osvojila ne le domača, ampak tudi tuja tržišča na vseh kontinentih, celo v Beigijskem Kongu poznajo njene izdelke.

Morda pa je le malokomu znano, da je »Šešir« tudi najstarejša tovarna v Loki in da je bilo njegovo delavstvo dolgo časa matica delavskega gibanja pretežnega dela Gorenjske. Tovarna je bila ustanovljena leta 1921 in je bila last Zadrudne gospodarske banke v Ljubljani. Zaradi neznesnega izkoriščanja, iz več-urnega delavnika brez nadurnega plačila, nizkih mezd in »sekiranja« delavstva, se je leta 1933 organiziralo v Jugoslovanski strokovni zvezi. V trdi borbi za uveljavljanje delavskih pravic so si delavci le polagoma izbojevali neke vrste kolektivno pogodbo, ki seveda še zdaleč ni ustrezala delavskim zahtevam, uspehi so postavili obratne zaupnike, kar vse je bilo za nadaljnjo borbo izrednega pomena.

Za vsa pogajanja in prošnje je ostalo vodstvo tovarne gluho, pogajanja so se zavlačevala v nedogled. Ohrabljeni po uspehu politične enotne stavke ob enen izmed teh neuspešnih poskusov, so 100% organizirani delavci s čudovito, zasledno enotnostjo dne 11. oktobra 1935 nastopili veliko stavko, ki je trajala prav do 11. novembra. Stavka je materialno uspela sicer šele čez tri mesece, ko se delodajalci iz strahu pred ogorčnim uplivanjem, ki ga je stavka imela, upali več upirati delavskim zahtevam. Imela pa je že med samim potekom, zlasti pa pozneje neprecenljiv moralni pomen, za dejstvo ostalih loških podjetij, pa tudi onih iz Seiške in Poljanske doline in z vse Gorenjske. Stavka je marsikateremu boljšanju delovnih pogojev in s to tako »Šeširovc« odigrati pomembno, pionirsko vlogo v borbi delavcev gorenjskega kota za svoje pravice. Na drugi strani pa je stavka veliko prispevala k razredni diferenciaciji v mestu in okolici, saj so buržoazni elementi za stavkajoče pokazali popolno nezanimanje, celo zanikanje in posmeh, medtem ko so se med delovni ljudje, posebno okoliški kmetje, pri raznih nabiranih akcijah zelo dobro odrezali. Za stavkajoče je bilo posebno razveseljivo dejstvo, da so se kmetje zavedali, »če delavec ne bo zaslužil, tudi mi ne bomo mogli pridelati svojih pridelkov«, zaradi česar lahko to akcijo zabeležimo kot prvi zavestni skupni nastop delavcev in kmetov v bivšem škofjeloškem okraju. Danes, ko imajo delavci že peto leto vodstvo tovarne v svojih rokah, se z bridkostjo, a tudi s ponosom spominjajo tistih mračnih, hkrati z borbeno iskro ožarjenih dni 22. oktobra se bodo sestali v sindikatski dvorani Predilnice na Trsti, kjer bodo ponovno potrdili, da hočejo enotni nadaljevati pot, ki jo kaže naše državno vodstvo.

Slavje v »Šeširu« pa je istočasno tudi lep uvod v vrsto prireditve ob občinskem prazniku dne 18. decembra, ki ga bodo letos Ločani že tretjič praznovali. A. C.

KULTURNI OBZORNIK

Jean Jacques Rousseau:

IZPOVEDI

Rousseau spada med najznačilnejše in najpomembnejše predstavnike francoske prosvetljene misli. Njegov največji pomen je v filozofski politični teoriji, ki jih je razložil v razpravi »O izvoru enakosti med ljudmi« in v »Družbeni pogodbi«. Ti dve razpravi sta

negativna upravitelja, potepuha in nepotnika. V Turinu je prestopil v katoliško vero, šel v semenišče in ga kasneje tudi zapustil. V njegovi avanturistični, potepuški in nekoliko bohemski naravi je bila nezavedna težnja po takim uživanju, ki je bilo samo njemu

nemiren duh, poln erotičnih blodnenj, izredno občutljivo za naravo, ki mu vedno izzeve solze v oči. Rousseau ni bil trdnega, ustaljenega značaja, temveč je bil po svoji naravi omahljiv, često je zapadel v hipersenzibilnost. Ravnal se je vedno bolj po čustvu kot po razumu. Ko opisuje svoja erotična čustva, se nam pokaže kot bister in natančen opazovalec najmanjših in najfinejših emocionalnih refleksij. Bil je tako močna erotična natura, da se ni mogel nikdar izživetj. Sam pravi: »Pri ženskah sem imel nezaten uspeh samo zato, ker sem jih preveč ljubil — ali pa — gorel sem v ljubezni brez predmeta; morda tako ljubezen najbolj izžrpa«. Najbolj zanimiv del knjige je v opisu odnosa z gospo de Warens. Rousseau je preživel z njo 9 let. Ta odnos je bil zelo čuden, nenavaden in nam težko razumljiv. Do gospe de Warens je gojil Rousseau najgloblja in najčistejša erotična čustva, ki pa so povsem svobodna. Opis tega odnosa so psihološko najbolj zanimivi, čeprav nam niso docela razumljivi.

S sinočnoje premiere v Ljubljanski Drami: Marija Noblocka in Majda Potokarjeva v Machiavellijevi komediji »Mandragola«

Iz Rousseaujeve osebnosti veje velika humanost, dobrodušnost in globok čut za dolžnosti. V prvem zvezku Izpovedi nam je Rousseau opisal le svoje življenje. V ozadju njegove individualnosti ne stoji družba s svojimi problemi, težnjami in tendencami. Družbenih vprašanj se torej v prvem delu ne dotika. Njegov psihološki razvoj je šel do nekako 25. leta v potenciran čustven razvoj na račun zastajanja razvoja logične misli. Sam se je smatral za čudnega otroka zato, ker je s šestimi leti čital romane, ki so imeli nanj izrazito močan emocionalni vpliv. Rousseaujeve filozofske in socialno politične ideje so mogle nastati le pod vplivom njegove močne emocionalnosti. Rousseau ni samo pomembna filozofska osebnost, temveč je prav tako pomembna literarna osebnost. V literaturo je vnesel čustvenost in sentimentalnost in s tem vplival na kasnejše smeri, najbolj pa na romantiko. J. J.

Karla Bulovčeva-Mrak

OB 60-LETNICI UMETNICE

V petek, 21. oktobra, bo minilo 60 let, kar se je na Bledu rodila slikarka in kiparka Karla Bulovčeva. Po dovršenih srednjih šoli, ki jo obiskovala v Ljubljani, je odšla v Prago na tamkajšnje umetno-obrtno šolo. Po zaključku naukov se je vpi-

mnogo prav zanimivih in svojiskih cvetličnih kompozicij. Riše večinoma z ogljem, včasih tudi s temno kredo. Mimo portretov so zanjo značilne kompozicije, med njimi velike monumentalne risbe z glasbenimi motivi in figuralne kompozicije skoraj zavr-

Karla Bulovčeva-Mrak: Pisatelj France Bevk

sala na praško akademijo upodabljalosti umetnosti in jo dokončala leta 1922 z diplomom.

Ze istega leta je v Pragi prvič razstavljala s skupino hudo moderno usmerjenih mlajših umetnikov, ekspresionistov in deloma že abstraktnih ustvarjalcev, zbranih v klubu »Tvrdošnja«. Dva leti kasneje se je v Ljubljani predstavila javnosti, svojo prvo kolektivno razstavo je pa priredila leta 1929 v mali dvorani Narodne galerije. Zbrala je večje število plastičnih del, obenem pa pokazala velike kartone za stenske dekoracije. Kasneje je razstavljala samostojno v Londonu in v Zagrebu, svojo drugo kolektivno razstavo pa je priredila leta 1939 v Jakopičevem paviljonu. Med okupacijo ni nikdar javno nastopila. Po osvoboditvi se je udeležila dveh društvenih razstav, lani pa meseca aprila priredila veliko revijo svojega risarskega dela, ki je obsegala skoraj 120 eksponatov. Na ti obsejni razstavi v Mešerni galeriji je pokazala risbe od leta 1922 pa do zadnjega časa. Razstava je zbudila veliko pozornost in javnosti, izzvala pa poleg priznanj tudi več odločilnih mnenj. Dejstvo pa je, da je bil obisk izredno velik. Karla Bulovčeva se je v glavnem posevečala portretu in ne le upodabljanju ljudi, temveč tudi živali. Poglabljala se je v njihov značaj (zlasti mačke so ji priljubljeni moti), poleg tega je na ustvarila

sknega značaja (Kvartač, Dekle s papigo itd.). Med okupacijo je v velikim zanosom in žlahtnim patosom risala velike kompozicije, ki so pod religiozno zunanostjo izražale vse njen odpor zoper krivico in okupatorsko nasilje. Se preden je vojna zajela našo domovino, je nastalo več razsežnih kartonov, ki v simbolični obliki in religiozni preobliki ponazorjujejo propad Poljske, nastop kvazilingov, izjurbeno svobodo; zelo pogosten je tudi motiv talcev in dr. Med portretiranci je cela vrsta znanih oseb iz našega kulturnega življenja. To so umetniki kakor France Mihelič in Jaka Savinšek, pisatelj F. S. Finžgar, Vladimir Bartol in iz zadnje dobe Franc Bevk, da naštevamo samo nekaj primerov. Ob pogledu na dosedanje ustvarjanje Karle Bulovčeve vidimo zanimiv kiparski opus, kjer si je ustvarila svoj lastni osebni slog. Z izoblikovanjem površine skuša ustvariti vtis ljubenosti, utripajočega življenja, neposrednega, utripajočega življenja. Znan je njen izvršni, žal neizvršeni osnutek Cankarjevega spomenika za Vrhnico, dalje več svobodnostno zasnovanih portretov. Njeno risarsko delo, kateremu se zadnja leta izključno posveča, pa bo ostalo vedno sodobno in tako ali drugače sodbo umetniškega duha s proučevanjem osebnosti, to, in dokaz resnega, iskrenega dela, ki predstavlja visoko stopnjo človeškega spoznanja. K. D.

Nove knjige in revije

EDVARD KARDELJ: OB NOVI URE-DITVI OKRAJEV — OBČIN. STANE KAVČIC-VLADO KRIVIC: OB FORMIRANJU KOMUN V SLOVENIJI. Politična knjižnica št. 7. Izdala Cankarjeva založba v Ljubljani. Tiskana so štiri poročila, ki so jih imeli Edvard Kardelj v Zvezi ljudski skupščini in tovariša Stane Kavčič in Vlado Krivic na konferenci mestnega komiteja ZKS in okrajnega odbora SZDL v Ljubljani, oziroma na zasedanju Ljudske skupščine LRS junija 1955. KNJIGA 55 ST. 9. Skoraj vsa številka je posvečena plodni desetletni dejavnosti založbe Mladinska knjiga. O pomenu založbe, o izdanih knjigah in ilustracijah so prispevali članki Zorka Peršič, Ivan Potrč, Karel Dohdnik in France Bevk. Razen tega najdemo v številki še pesmi Iva Minajtiča in Kajetanova Koviča ter zanimive prispevke v stalinu približkih: članki in eseji, Razgledi in Jezikovni kotiček. TOVARIS ST. 42.

D. Radoljčan

JUGOSLAVIJA : IRSKA 4:1 (3:1)

Po zaslugi Milutinovića - pričakovana zmaga

Naš napadalec je dosegel hat-trick. — Edini gol za domače je bil dosežen z dvajsetih metrov

Dublin, 19. okt. (Reuter). Navzlic prizadevanju nekaterih verskih organizacij v Dublinu, da bi ljudje bojkotali mednarodno prijateljsko tekmo med nogometnima reprezentancama Irske in Jugoslavije, se je vendarle že pol ure pred začetkom današnje tekme zbralo na stadionu »Dalymont« velika številica gledalcev.

Obe reprezentaciji sta prišli na igrišče ob burnem ploskanju občinstva. Zaten sta bili odigrani narodni himni Irske in Jugoslavije. Pred začetkom tekme je irski minister Oskar Frezior pozdravil na igrišču nogometaše.

naprej premočni in so se na spolzki travici boljše znašli kakor Irci. Začelo je deževati. Kazno je bilo, da so jugoslovanski nogometaši zadovoljni z doseženim vodstvom (3:1). Sprčo tega so sredi tem ko njihova obramba ni bila vselej na mestu.

Vključ temu pa so Irči zmanjšali rezultat na 2:1. Tudi po tem голу so Irči skoraj 15 minut gospodarili na naši polovici. Tik pred koncem prvega polčasa pa se je po kombinaciji Vuukas-Zebec z žog znašel Milutinović, ki je prevrnil branilca in vratarja. V prvem polčasu so torej Jugoslovani bili do 15 minut pred koncem brez dvoma boljše moštvo. V drugem polčasu pa so zelo popuštali in dosegli samo en gol, in sicer po Veselinoviću.

JUGOSLAVIJA: Beara, Belin, Zeković, Bošković, Crnković, Krstić II, Rajković, Milutinović, Vuukas, Veselinović, Zebec.
REPUBLIKA IRSKA: O'Neill, Murphy, Lawler, Farrell, Martin, O'Farrell, Ringstead, Fitzsimmons, Gibbons, Cummins, Tounghil.

DOBRA IN NEUČINKOVITA IGRA
Jugoslovanska reprezentanca je danes pokazala zelo dobro igranje. Edini gol za domače je sicer padel po napaki ožje obrambe, vendar našega vratarja zelo ni moremo kriviti. Krivci so bili zanesljivi, posebno Crnković se je izkazal na svojem mestu. Pa tudi Krstić II. in Bošković sta z uspehom preprečevala akcije domačih napadalec.

Tekmo je dobro sodil angleški sodnik Mardeck. Stranska sodnika sta bila Iroa Smith in Waldron. Zadnji izpit pred tekmo z Avstrijo smo torej prestali dobro. V napadu se je sicer poznala odsotnost učinkovitega strelca — razen Milutinovića — obramba pa je dobro opravila svoje naloge. Zvezni kapetan lahko pred tekmo z Avstrijo z ozirom na to, da bodo lahko nastopili tudi poškodovani igralci (Horvat, Toplak), mirno gleda v bodočnost.

Telesni je prisostvoval približno 30 tisoč gledalcev. Začetni udarec so izvedli domačini. Ze po 10 minutah igre so Jugoslovani prevzeli pobudo in svoje roke in dosegli po Milutinoviću dva gola, drugemu za drugim. V 11. minuti je Milutinović dosegel gol iz prostega strela z 30 m, ker je srednji krilec irske reprezentance namerno zastavil žogo z roko. Tri minute kasneje je Milutinović dosegel še drugi gol. Martin je skušal vrniti žogo vratarju, vendar je bil Milutinović hitrejši, prejel vratarja in postal žoga v mrežo. Zatem so Jugoslovani dali irski obrambi polne roke dela. V nenadnem napadu domačega moštva je Gibbons močno streljal, odkriljen je 5 m od gola, vendar je žoga šla mimo vrat. Pojej so imeli gostje znova terensko premoč.

drugega polčasa reprezentanti nekako uveljavili svojo igranje. Niso pa mogli resneje ogrožati Bearinega »svetišča«. Jugoslovanski vratar je zlahka ubranil dva Cummingsova in Fitzsimmonsova strela. Jugoslovani so bili vesikoli zelo nevarni v napadu, med-

MILUTINVIČEV HAT-TRICK
Od napadalec moramo vsekar pohvaliti Milutinovića, ki je tudi tokrat dosegel hat-trick. Bil je virtuoz, katerega umetnost je naravnost neverjetna, virtuoz, ki bi lahko nastopal na vseh artističnih odrih v svetu. Pred očmi občinstva je pokazal pravo šolo ekvilibristike, partemske zongljanja, skratka vse fine nogometne. Njega bi sprejelo vsako moštvo v Evropi. Pa ne samo zaradi umetnosti, temveč tudi zato, ker zna v delu sekundno izkoristiti vsako možnost za dosego gola, ah za učinkovito podajo nogov. Vsekar ima za današnje zmago precejšnje zasluge naša desna zveza — Miloš Milutinović. Ostali napadalec pa so mu pomagali po svojih najboljših močeh.

Zadnja nedelja je bila za slovenska moštva v I. conski ligi črna nedelja. Čast je rešila le »Ljubljana« s skromno točko proti »Karlovcu«. Ni pa opravila svojega slovesa, saj je sedaj vodilno slovensko moštvo. Kaj je vzrok za drugemu skromnemu porazu »Odrada«? Moštvo spreminjajo iz nedelje v nedeljo, porazi pa se vrste. Na Reki so nastopili štirje novi igralci. Mladji so nezkušeni, starejši pa so svoje nogometno znanje skoraj izpustili. Branik je po odlični igri proti »Spartu« razočaral v Sibeniku. Domači so igrali brez treh stalnih igralcev prvega moštva in vendar je bilo dovolj, da so Mariborčane zasuli z zaokroženim številom golov. Se slabše se je odrezala »Nova Gorica«. Devet golov pripisujejo predvsem slabi obrambi vratarja.

SE EN GOL MILUTINOVICA
Nekaj minut pred koncem prvega polčasa je Milutinović dosegel tretji gol za Jugoslavijo. Tako se je prvi polčas končal z rezultatom 3:1 za Jugoslavijo. Ze takoj v začetku drugega polčasa je imel Gibbons izredno priložnost, da zmanjša razliko v govih. Vendar je streljal iz bližine naravnost v naročje vratarja Beara. Nato je Zeković odbil strel Fitzsimmons, namenjen v vrata jugoslovanske reprezentance. Vendar so bili gostje še

MILOŠ MILUTINOVIC

PRITISK IRCEV
Irski nogometaši, v katerih moštvo so bili pretežno igralci angleških profesionalnih lig, so danes že v začetku igrali proti večini in proti razpočeni jugoslovanski nogometni ekipi. V začetku so bili »grogy« in so šele proti koncu prvega polčasa prišli k sebi. V tem času je imel Beara priložnost, da je čisto pobral priznanje občinstva z uspešnimi intervencijami.

V ljubljansko-primorski ligi je Graficar še vedno neporačen. Kaže, da so ljubljanski graficarji letos zbrali močno moštvo, saj zmagujejo z zgornjim rezultati. Medtem ko je Krim zmagal na tujem igrišču proti »Zolci«, pa je Slovan v Ljubljani z grobo igro hotel nadomestiti pomanjkanje znanja. Pa mu tudi to ni pomagalo, tako da so Koprčani zabeležili že svoje drugo zmago in se

PRED TEKMOVANJEM TELESNOVZGOJNIH DRUŠTEV »PARTIZAN« ZA POKAL »LJUŠKE PRAVICE«

PRIMEREN PROSTOR

in »Partizana« Postojna bi žel še večje uspehe

Postojna pri nas poznamo v glavnem po jami. Pravyzprav ne samo po jami, temveč tudi po Predlamskem radu, ki je oddaljena kakih 11 km od mesta. Stevilni turisti in domači gostje se ustavijo v Postojni prav zaradi lepote, katere jim nudj nas kras. Mi pa se nismo zanimali za lepote Postojnske jame niti za Predlamski grad, temveč za telesnovzgojno organizacijo »Partizan«. Ura je bila 8 zjutraj. Kje najti koga od TVD »Partizana«? Edini način je bil na pošti telefonski imenik, kjer smo hoteli poiskati koga, ki od telesnovzgojne organizacije. Šele nam je bila naklonjena. »Kar v osnovno šolo pojdite, pa boste že koga našli.« Od pošte do osnovne šole v Postojni res ni daleč. V tolovadnici smo našli načelnika telesnovzgojne društva »Partizan« tov. Primčiča, ki je imel tolovadno uro z gimnazijci. Iskoristili smo priložnost in za povprečali tudi o delu telesnovzgojne društva. Prav rad nam je dal tejo podatke: »Partizan« v Postojni ima trenutno okrog 450 članstva. Redno vodimo dvakrat tedensko, enkrat telesiško pa z deo.

KAKO PA VADIJO VASE VERSTE, ČE JE TOLOVADNICA ZASEDNA?
»Prišli ste ravno ob času, ko smo na razpitu. Polod so vse vrste razno smučarjev vadile na prostem. Sedaj pa smo v tekiem položaju. Kosarkarji so osvojili na republiškem prvenstvu prvo mesto. Pri mladinih klub in mladinih, tudi odbojkarji so zelo marljivo igrali namiznega tenisa, trenirajo v mali dvorani, lahko atletični pa so obsojeni na disciplino, ki zahtevajo zelo majhen prostor. Ob tem času pa se morajo prilagoditi ostalim. Plavalci so mislili v začetku trenirati v Pivki, vendar zaradi kalne vode to ni bilo mogoče. Tako letos tudi nismo mogli privediti te- žanja za nepravilno, katerega so pripravili, osala društva v našem okraju.

lovašiče, ki pa še ni dokončano. Klub dobri volji nam je zmanjkalo denarja. Upamo pa, da bomo lahko tudi to vprašanje uredili, saj MLO Postojna razpolaga s šole. Ko pa bomo dobili primerno prostoro, bomo lahko vključili še več mladine, ki se zanima za telesno vzgojo. Leto sedaj na moremo sprejeti, ker nimamo z njo kje vaditi. Skratka: primeren prostor za vadbo, večje zanimanje občani, pa smo na konju« je zaključil tovariš načelnik. Mušlo se je njemu, ker so ga čakali dijaki, mušlo se je nam, ker smo morali nadaljevati pot, zvedeli pa smo vse, kar nas je zanimalo. **Blatnogornik**

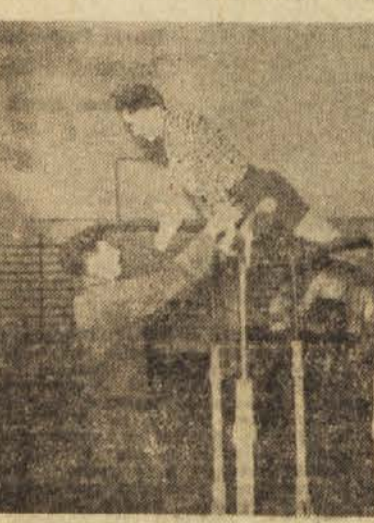
ZAKAJ SAMO ENKRAT TEDENSKO Z DECO?
»Veste, položaj je tak: kot vidite, smo v tolovadnici osnovne šole. V tej tolovadnici razen osnovne šole

Načelnika smo vprašali, katere so bile njihove glavne prireditve. Pojasi nam je, da je bila za rojstni dan mariala Tita, 25. maja, tolovadna akademija, na kateri je nastopilo 170 tolovadcev. Razen tega so nastopili člani TVD »Partizana« Postojna tudi na propagandni prireditvi v Grahovcu, v Koper in republiški zlet pa so postali okoli 100 članov. Mimo tega so poslali svoje predstavnike tudi na republiško prvenstvo v ritmičnih sestavah v Ljubljano. Na vprašanje, kako so kaj z vaditvijo in vodniki, je tov. Primčič odgovoril, da z njimi zaenkrat niso v stiski. Samo letos so poslali 7 članov v Strazisce na okrajni tečaj, dev članici v Mozirje na republiški te-

Ne samo rezultati in rekordi...

Slovenska atletika je napredovala. Do tega zaključka pride vsak, ki je vsaj površno zasljedoval rezultate, ki so jih naši fanje in dekleta dosegli letos na atletskih stazah doma in v tujini. Za krono vseh teh uspehov pa smo minulo nedeljo pričakovali končni izid dvoboja moških reprezentanc Hrvaške in Slovenije, ki sta se srečali v Sisku. Tudi to gledalci presenečeni. Ali je to mogoče, da je slovenska reprezentanca izgubila dvoboj za celih 24 točk? Ni vrag, tu mora biti nekaj ozadju? S tako razliko bi morala zmagati naša reprezentanca, ne pa njen nasprotnik. Na vse to pa smo hitro dobili odgovor. Slovenska reprezentanca je namreč nastopila brez precejšnje številke svojih najboljših atletov. Toda s tem odgovorom se nismo bili zadovoljni. Zanimalo nas je, kaj je bil vzrok, da leti reprezentanti v soboto in nedeljo v Sisku niso obili šprintarice. Pa postojimo nekaj njihovih opravil.

Spet metalec. Na vabilo, naj gre v Sisk, je odvrnil, da na tekmovalna izven Ljubljane ne gre. Boizen za to ni vzrok, saj je še isti dan nastopil v Ljubljani in dosegel zelo dober rezultat. V tekmovalnem zmagal. Zato je za njegov kratek odklonilni odgovor po našem mnenju vsak komentar odveč. Letos je kot atlet videl že več dežel. Nastopal je v tujini kot član naše državne reprezentance ali sivega kluba. Skratka, prebil je letos precej časa v tujini. In sudej Zvezni študija ne more v Sisk. Pravilno. Prvo je študij, potem pa ostalo. Toda, ali naj to velja samo tedaj, ko je tekmoval doma?

telovadijo tudi gimnazijci, razen tega pa tudi člani »Partizana«. Kot se mi vidijo, v tolovadnici na moremo spraviti več kot 20 ljudi (kar se vidi tudi na sliki in smo tako prisiljeni, da nekaterim omejimo tolovadno ure na minimum.)

TEŽAVE S ČLANSTVOM
V Postojni imajo razen gimnazijci in osnovne šole tudi število vajencev. Problem je v tem, da so dijaki nekako pasivni proti »Partizanu«, če se pa aktivno udeležujejo, kmalu gredo v slovensko metropolo — Ljubljano. Približno isto je v vajenci. Ko konča vajence šolo, dobi zaposlitev v raznih krajih. Za postojnskega »Partizana« je izgubljen... To je tako imenovani »perpetuum mobile«: stalni članji gredo, mladina prihaja. In to leta in leta.

TURNIR KANDIDATK Tri prekinjene partije Lazarevičeve

V XI. kolu turnirja kandidatv v Moskvi so bile dokončane tri partije: Zvorkina-Budinich 1:0, Suha-Gubeva-Budinich 1:0, Moschi-Holuj 0:1. Prekinjene so bile partije: Lazarevič-Keller, Parada de Silance-Volpert, Karif-Gurfinkel, Graf-Stevenson-Borisenko, Gresser-Hemserker in Körtcs-Ivanova. Partija Nedeljković-Ignatijeva je bila odložena. **Vrstni red po XI. kolu:** Keller 3 (1), Borisenko, Volpert 7,5 (1), Lazarevič 7,5 (1), Rubcova, Zvorkina 7, Gresser, Nedeljković 6 (1), Graf-Stevenson 5,5 (1), Ignatijeva, Chaudre de Silance 5 (1), Ivanova 4,5 (3), Gurfinkel 4,5 (1), Holuj 4,5, Karif, Hemserker 4 (1), Moschi 3, Körtcs 2 (1), Budinich 2, Suha 1. Lazarevičeve se v partiji XI kola proti Nemki Keller ni posredilo do sedaj v otvorilni prednosti. V poziciji igra sta nasprotne, sorazmerno hitro izmenjavljata mnogo figur. Partija je bila prekinjena v nekoliko boljsem položaju za Lazarevičeve. **V XII. kolu**, so bile doseženi tle rezultati: Ivanova-Moschi 1:0, Keller-Körtcs 0:1, Hemserker-Lazarevič 1:0, Borisenko-Gresser rehi, Rubcova-Karif 1:0, Ignatijeva-Suha 0:1, Volpert-Nedeljković 1:0, Zvorkina-Chaudre de Silance 1:0. Ostale partije so prekinjene.

»Abrahami« so tekmovali
V soboto in nedeljo je bilo v Dolenskih Toplicah zanimivo kegljaško tekmovalje. Kegljaci, stari nad 50 let, so se pomerili za naslov republiškega prvaka starih članov v mednarodnem slogu. V tekmovalju, ki je bilo za ekipe in posameznike, je vsak tekmovalcev nastopil v disciplini 100 kucavov mešana. Sodelovalo je 23 tekmovalcev iz Ljubljane, Kranja, Radovljice in Novega mesta. Doseženi rezultati govore, da tudi kegljaci, stari nad 50 let, še niso izgubili zanimanja. V tekmovalju posameznikov je zmagal z odličnim rezultatom član ljubljanske ilirije Mihelič, v moštvenem tekmovalju pa so bili najbolj uspešni Kranjčani. Posebnost tega tekmovalja je bil nastop najstarejšega slovenskega kegljaka, 66-letnega Starca iz Kranja, obeta znanega državnega kegljaškega reprezentanta. Klub visoki starosti je let-a dosegel 300 podrih kegljev. **Rezultati:** posamezniki: Mihelič (ilirija) 416, Kepljevič (Radovljica) 392, Arman (Kladivar) 359, Vreček (Triglav) 371, Karif (ilirija) 359 kegljev itd. **Moštva:** Triglav (Kranj) 2630, ilirija (Ljubljana) 2206, »Radovljice« 1931 in Gorjanci (NM) 1505. E. G.

MED SLOVENSKIMI NOGOMETASI

POVSOD NEGOTOVOST - IN ZANIMIVO PRVENSTVO

Cudna so letošnja nogometna tekmovalja! Pustimo ob strani zvezno ligo in se ozmimo samo na naša republiška tekmovalja. Pogledje nenavadni krog Metalac-Odrad-Trešnjevka. V treh nedeljah je Odrad premagal Metalca, »Trešnjevka« Odrada in Metalca »Trešnjevko«. Povsem prepričljiva zmaga na igrišču premaganec. Ali pa »Reka« izgubi z zadnjimi na lestvici »Novo Gorico«, naslednji nedeljo pa v lepi igri zasluženega Odrad. Lokomotiva rešuje točko v borbi s Segesto, ki ima ravno polovico manj točk zabeleženih v svojo aktivno. Nenavadno, a v nogometu je mogoče vse. Ne moremo soditi, kaj je temu vzrok. Prebrizaj smo še začetku tekmovalja. Nestalnost forme ali iznenatnost moštev? **»Abrahami« so tekmovali**
V ljubljansko-primorski ligi je Graficar še vedno neporačen. Kaže, da so ljubljanski graficarji letos zbrali močno moštvo, saj zmagujejo z zgornjim rezultati. Medtem ko je Krim zmagal na tujem igrišču proti »Zolci«, pa je Slovan v Ljubljani z grobo igro hotel nadomestiti pomanjkanje znanja. Pa mu tudi to ni pomagalo, tako da so Koprčani zabeležili že svoje drugo zmago in se

KOMORNI KONCERT orkestra Slovenske filharmonie

(Dirigent Bogo Leskovic, solista Boris Čampa in Ivan Turšič)

Ljubljana, 19. oktobra — »Hafnerjeva serena« od Mozarta, tokrat urez prega, sestaja in sedmega stavka, ki je buva uvodna točka, zivavno in mično ograna v vseh starih narejenih stavkih, z končanjem (4. stavka) prav mozartovsko virtuoznega tempa — v njem bi bila mogoča sicer se večja preciznost v soigri — a v počasnejšem 2. stavku se občutno manj plastična, v izrazu bolj zabrisana, koncertni moister Ah Dremel je izvajal delez solistične violine razgibano in zgovorno, s toplim tonom in doboim traziranjem. Sledeci Haydnov koncert za flauto, v muzikalnem pogledu prav povprečno — za Haydna — in zaradi nicesar ne posebno zanimivo deice, je nudil navzdu Borisu Čampi kot solistu toliko več možnosti blesteti zgolj z njegovim obvladanjem igre na flauto. Solist je svojo nalogo neoporečno rešil. Pokazal je, da je prodir daleč v pojmovanju prave narave tega delikatnega instrumenta in da mu je tehnično mojster. A v počasnem drugem stavku mu je uspelo pokazati še, da se zna na flauti tudi muzikalno izražati. Krhki ton instrumenta torej lahko posreduje še nekak več od bisernega, pa hladnega poigravanja z zvočnimi kitami. Ta ko je bil drugi stavek tisti, zaradi katerega je bilo vredno poslušati ta Haydnov koncert tudi kot muziko. Zasedba je bila z uporabljenim čembalom namesto današnjega klavirja približna zasedbi Haydnovih časov, le škoda, da se je zvok tembele ki je bil na razpolago, dokaj slabo prilagajal ostalemu orkestru. »Konzertantna glasba za fagot in orkester« Uroša Kreka, ena zadnjih pridobitev slovenske simfonične tvornosti, pri tej priliki v Ljubljani prvič javno izvajana, je dobra muzika, in to vseskozi, morda z edino izjemo na tistem drugem počasnem mestu 3. stavka tik pred koncem, ki na njem

Ob 60-letnici profesorja Iva Kalina

V torek je praznoval 60. letnico rojstva profesor in geodetskega odseka na Gradbeni srednji šoli v Ljubljani, tovariš Ivo Kalin. Rodil se je dne 18. oktobra 1895 v Ajdovščini. Po realni je študiral na ljubljanski univerzi geodezijo. Nato je služboval kot geodet širom po Sloveniji in tudi v Srbiji. Med okupacijo je bil zaradi odločnega narodnega stališča in podpiranja partizanov na prisilnem delu v Beljaku. Po osvoboditvi je bil direktor geodetskega zavoda LRS, upravnik katastralne uprave LRS. Leta 1949 je prišel kot šef geodetskega odseka na Gradbeno srednjo šolo v Ljubljani. Vzgoljil je mnogo mladih geodetrov, ki sedaj uspešno opravljajo svoje delo v geodetski stroki. Kot šef odseka in profesor je dijakom pravi oče, ki ne šteje časa in truda za uspešno vzgojo in pouk. Razen šolskega dela je uspešno deloval tudi v javnem življenju in pri strokovnem društvu. Vsi njegovi stanovski tovariši in dijaki mu iskreno čestitajo ob njegovem jubileju.

LENAŠIM MLADIM BRALCEM

SESTRICA JE ZBOLELA

Ivo, ki našteje svoja leta na štiri prstke leve roke, kadarkoli kdo hoče, je za dobro leto starejši od svoje sestrice Vandice. In prav zato, ker je starejši, močnejši in večji, mu mamica vedno pravi:

»Ivo, Ti pazi na Vandico, veš!«

In res. Pazil je nanjo, ko sta se podila okoli kozolca do sosedove stale, zidala hiše in gradila ceste v kupu peska. Rad jo je imel. Vedno sta bila skupaj.

Nekoč pa je bilo drugače. Ni ubogal mamice, ki mu je rekla: »Bodita lepo pridna tu za hišo, na sončku!«

»Pojdiva do potoka,« je dejal Vandici, ko sta ostala sama. Prijel jo je za rokico in kmalu sta bila pri vodi. Toda potok je bil mrzel, saj je priskakljaj prav iz hriba, kjer je bil še sneg. Ivo in Vandica pa sta imela obilo dela. Delala sta kanale, polnila mala jezera, gradila jezove in niti občutila nista, da ju zebe. Ko ju je mamica komaj našla, sta bila vsa mokra in hudo ju je zeblu.

Vandica je naslednji dan zbolela. Nič več ni jedla, samo jo-

kala je in jokala cele noči. Potem so jo odpeljali daleč, daleč v bolnico.

Ivo je ostal sam in otožen. Tudi za hišo se ni hodil več igrati. Z nogami je razbrcal razporejene

pri potoku? In upri je drobne, radovedne oči navzgor.

»Gotovo,« je pritrčila mamica. »Jaz bi moral ubogati tebe, mamica, in vedeti, da je voda premrzla, ker sem starejši, kaj-

Ivo jo je objel, stisnil k sebi, gledal... Potem pa je stopil za korak nazaj in dejal: »Vandica! Veš koliko te imam rad. Toliko, vidiš.« Raztegnil je mali rokici, da mu je zastala sapa. »Nič več ne boš bolna, veš. Jaz bom pazil nate.«

Ona ga je samo gledala z velikimi očmi.

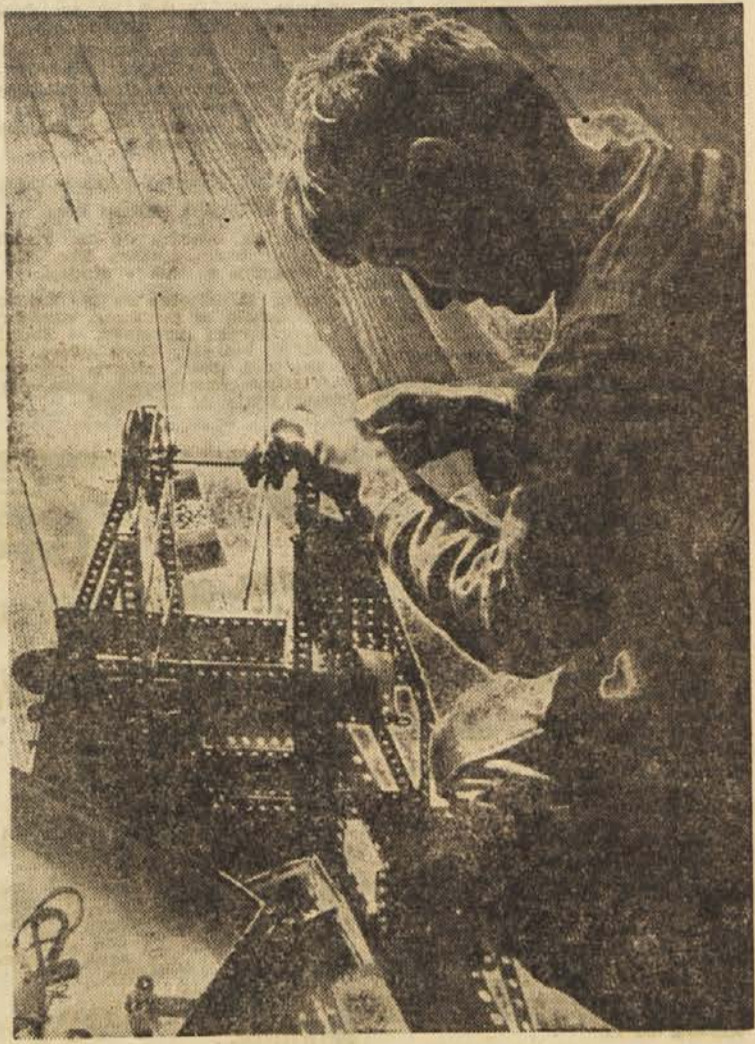
Ali kaj kmalu sta se razklepetala in razživila. Vandica mu je kazala svojo punčko, ki jo je prinesel Dedek v bolnico.

»Jaz sem punčkina mamica, Ti pa njen atek, kajne?« je dejala. Potem mu je ponudila zavitek krpic, iz katerega je molela lutkina glavica s plavimi očmi in malimi rdečimi ustnicami. Ivo jo je skrbno zibal v naročju.

Pa je stopil k Vandici in pošepetal: »Na rokah mi je zaspala. Deni jo nazaj v posteljo, revico.«

Ona »mamica«, pa je hipoma zastrmela, nekako prestrašeno zapiliča kratke prstke v kodrče las in vzkljknila s skoraj bolečim glasom: »Ojoj! Jaz pa sem vse oprala! Kam naj jo sedaj denem, ubožico?«

Tako se zopet igrata skupaj cele dneve. Ali Ivo zdaj bolj pazi na Vandico in posluša mamico. Večkrat stopi k Vandici, potipa če ima mrzle rokice, pogleda, če nima mokrih žabic in če je potreba, vedno pokliče mamico. »Ne smeš se več prehladiti, veš,« pravi vedno. »Drugače te spet odpeljejo v bolnico. Jaz pa te imam rad, veš.«

Matjaž sestavlja »Matador«

PETELINČEK

Rano se je petelinček zbudil, rano, in obhodil vas, se nad putkami razhudil, ker smrčale so na glas.

Se togotil je in kričal in razbijal kokošnjak, in se ne bi naveličal, da ga zgrabil ni lisjak.

Zdravko Slamnik

hišice in tovarne, poteptal ceste v pesku, da so se stebri mostišč razleteli daleč naokrog.

Znova je zbežal k mamici: »Koliko časa ne bo Vandice?« je vprašal in mirno poslušal isto, kot že stokrat prej: »Če boš priden in pazil nanjo, bo kmalu prišla.«

»Pa so res zdravniki rekli, da je Vandica zbolela zaradi tistega

ne?« je dejal z vso otroško resnobo.

»Mami! Povej tistemu zdravniku, naj pošlje Vandico nazaj. Zelo, zelo bom pazil nanjo. Prav res, mamica. Nikdar več ne bova šla k potoku, dokler ne bo vroče. Pazil bom, da je ne bo zeblu. Zmeraj bom gledal, kod hodi. Tudi ponoči bom pazil, da se ne razodene,« je dejal in gledal nepremično, kaj bo rekla mamica. »Recite tistim v bolnici, da Ivo ne more biti sam,« je dodal in na obeh je hipoma nastalo nekaj mokrrega.

Alli Vandice kljub temu ni bilo. Prišel je in odšel Dedek Mrz. Tudi jabolka, ki jih je Dedek Mrz prinesel, so že skoraj vsa segnila in šele potem so pripeljali Vandico.

Verica bi rada pripovedovala

Nekoga dne je sedla Verica v vrt pod slivo. V naročju je pestovala svojo punčko in ji dejala:

»Poslušaj me, punčka, sedaj ti bom povedala povestico. Nekdaj sta bila dva fantka, ki sta hotela iti na sprehod...«

Tedaj je priletel ptiček in začival: »Jaz bi tudi rad poslušal povesticole!«

»Tedaj bom pač morala še enkrat začeti,« je dejala Verica. »Nekoč sta bila dva fantka, ki sta hotela iti na sprehod...«

Tedaj je pribrenčala čebelica: »Zumm, zumm, zumm, smem tudi jaz poslušati?«

»Seveda,« je dejala Verica, »kar prisedi, bom še enkrat začela: Nekdaj sta bila dva fantka, ki sta hotela iti na sprehod...«

Vtem je pa prifrftal golobček: »Prosim, počakaj še malo, jaz bi tudi rad vedel povesticole!« e zagrulil.

»Bom pač še enkrat začela: Nekdaj sta bila dva fantka, ki sta hotela iti na sprehod...«

Bumf, je tedaj padla sliva naravnost v Veričino naročje.

»Povej že enkrat do konca!« je dejala.

Zivalce so se pa slive tako prestrašile, da so se vse hkrati razbežale, punčka je pa od strahu padla v travo. Verica jo je hitro pobrala in jo potolažila:

»Zdaj sploh ne morem povestice dokončati. Moram počakati, da bodo prišle živalice.«

In otroci, ki so našo povestico prebrali do sem, morajo tudi počakati, da bo Verica povedala do konca povestico o dveh fantkih.

Učenci osnovne šole v Sošanju so nam poslali sledeč dopis: »Na našem šolskem vrtu imamo nešpljo, ki je letos bogato obrodila, v jeseni pa ponovno razcvetela. Ker so takšni primeri redki, vam pošiljamo večico s plodovi in cvetjem.« Na sliki: popet razcvetela nešplja s plodovi.

GLEDALIŠČE SENC NA KITAJSKEM

Igra senc je neka vrsta lutkovnega gledališča na Kitajskem, ki je zlasti po vaseh zelo priljubljena. Lutke izrežejo iz tanke oslovške ali kravje kože, jih premažejo z oljem in pobarvajo. Ude gibljejo s prav tankimi nitkami, ki jih drži v roki, kdor upravlja lutke. Lutke so osvetljene od zadoj, izza odra, in tako projicirajo te dvodimenzionalne figure na belo platno. Lutke se gibljejo po taktu glasbe in petja.

Zapisano je, da je bila igra senc zlasti priljubljena za dinastije Sung, (leta 960 do 1279) in da se je razširila preko meja za vladavine dinastije Juan (leta 1280 do 1386). Dandanes je ta igra senc razširjena po celi Kitajski. Pokrajina okrog Luanshijsena v vzhodnem delu province Hopei je že oddavna znana po senčnem gledališču.

V kitajski folklori (narodni umetnosti) zavzema senčno gledališče važno mesto. Teme za to gledališče so v glavnem prirejene po tradicionalnih legendah, ki izražajo ljubezen in sovraštvo. Izdelovanje lutk za to gledališ-

šče je posebna obrt. Čeprav izvira izdelovanje teh lutk iz izrezovanja s škarjami, vendar je to izrezovanje prav posebne vrste. Robovi lutk so okrašeni z luknjičastimi okraski. Podobe pa soobarvane zelo okusno in skladno. Vsaka lutka ima nekaj svojstvenega.

Kitajček

V neki vasi je živel človek, ki je imel pastirčka Jašo.

Nekoga dne pravi gospodar Jaši: »Pojdi Jaša na polje in pokosi oves.«

Jaša odide na polje, vendar ne pokosi ovsu. In ne le, da ni pokosil ovsu, tudi h gospodarju se ni več vrnil.

Gospodar se razjezi in pošlje psa, naj ugrizne Jašo.

»Ej, ej, kaj naj storim? Kako naj jih uženem?« tarna gospodar.

In pošlje mesarja, naj zakolje vola.

Mesar gre, toda ne zakolje vola, vol ne popije vode, voda ne pogasi ognja, ogenj ne zažge palice, palica ne pretepe psa, pes ne ugrizne Jaše in Jaša ne pokosi ovsu.

Vse to je bilo gospodarju že preveč. Sel je in potožil županu. Tudi župan se je razjezil. Vzel je gorjačo in premikastil mesarja. Mesar je potem z nožem zaklal vola, vol je popil vodo, voda je pogasila ogenj, ogenj je zažgal palico, palica je pretepla psa, pes je ugriznil Jašo in Jaša je pokosil oves. In pokosil oves do zadnje najmanjše slamčice.

Kajti, če bi ostala le ena sama slamčica, bi se naša pripovedka še nadaljevala.

Toda pes ne ugrizne Jaše in Jaša ne pokosi ovsu.

Pa pošlje gospodar palico, naj pretepe psa.

Palica res odide, toda ne pretepe psa, pes ne ugrizne Jaše in Jaša ne pokosi ovsu.

Gospodar se še huje razjezi in pošlje ogenj, naj zažge palico.

Toda ogenj ne zažge palice, palica ne pretepe psa, pes ne ugrizne Jaše in Jaša ne pokosi ovsu.

Pa pošlje gospodar v svoji jezi še vodo, naj pogasi ogenj.

Toda voda ne pogasi ognja, ogenj ne zažge palice, palica ne pretepe psa, pes ne ugrizne Jaše in Jaša ne pokosi ovsu.

Tedaj zavpije gospodar v silni jezi: »Vam bom že pokazal!« Pa pošlje vola, naj popije vodo.

A tudi vol ne popije vode, voda ne pogasi ognja, ogenj ne zažge palice, palica ne pretepe psa, pes ne ugrizne Jaše in Jaša ne pokosi ovsu.

Rešitve iz prejšnje številke

11	9	7	8	12	13
12	10	8	13	5	12
11	13	8	10	8	10
5	12	14	12	13	4
10	7	13	10	3	11
11	9	10	7	13	10

Rešitev: »Malo računanja.«

Rešitev: »Križanka za male glasbenike.« Gotovo ste uganili napev znane narodne pesmi: »Je bela cesta vglajena, po celi vas napravljena...«

MLADA SETEV

Kakor v mehko, toplo zibko je sejalec z dobro roko posejal pšenico v njivo, v polje plodno in široko.

In v jesenskem soncu vzkliko žito v nežne je poganjke — Zadnje sonce nežno boža čisto majčkene poganjke.

Kmalu sneg pokrili bo polje, tople bo natkal odeje. Sladko sanjalo bo žito, ko pomlad se spet prismeje.

GOLAR MANKO

RJAVČEK KOSTANJCEK

Le kaj je to, kar z drevesa leti! Kakšna čudna živalca po listju šumi! Hop-hop! Majhen ježek ostrih bodic, brez smrčka in brez nožic po klančku se zakotali. Zelena suknjica se po šivih razpre in Rjavček kostanjček prijazno se v sonček ozre. Pa mu trebušček nastavi, da sonček ga greje. Poslušaj, kaj veter čenča in kaj odgovarjajo veje. Se sam ne ve kdaj, takole med listom zaspi. A veter porednež nalašč še malo ga z listjem prekrije, da ni več za Rjavčkom sledi.

A. M.

PAJEK

Pajek pod večer — bo sreča, temu pajku presti dajmo! Pajek zjutraj — joj nesreča, tega pajka pokončajmo!

Le pustite presti pajka, ni ga treba pokončati! Srečo nosi? To je bajka, ki nas hoče goljufati!

Sreče mi, kar nas je pravih, od drugod ne pričakujmo, srečo si, kar nas je zdravih, s krepko roko sami skujujmo!

Danilo Gorinšek

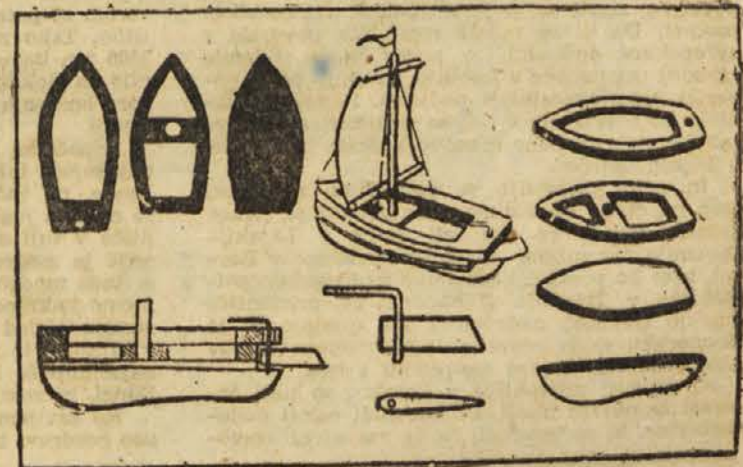
UGANKE

Ima zobe, a ne grize, le prav lepo počese te. (Glavnik)

Povsod mora biti na črki »e«, a tudi na koncu stavka stoji. (Pika)

Na polju zelenem za njo se tepó, z nogami otroci braejo jo; a ona, okrogla, zdaj sem, zdaj tja po polju zelenem se kotrija. (Zoga)

LESENA JADRNIC

Prerisite in povečajte na papirju vse dele jadrnice. S papirja prenesite risbo na leseno desčico in izžagajte dele točno po risbi. Ko boste imeli vse dele izžagane, jih sestavite, kot vidite po sliki. Krma je gibljiva, z njo odrežete smer gibanja.

DNEVNE NOVICE

Naknadni sprejemni izpiti na Akademiji za glasbo v Ljubljani bodo od 24. do vključno 26. oktobra t. l. Prijave s predpisanimi prilogami morajo kandidati predložiti rektoratu najkasneje do 15. oktobra t. l.

II. letna skupščina ZSJ Združenja prava bo v petek, 21. oktobra 1955 ob 15 v Zborniški dvorani na Univerzi. Za člane ZSJ udeležba obvezna. — Odbor.

Gnitje krompirja preprečuje Krosani. Da zaščitiš 300 kg krompirja, ti je dovolj 1 kg KROSANA. Dobiš ga v zadnji, semenarni, drogeriji.

Ce veliko stojiš ali mnogo hodiš, daš tvojim nogam osvobodilno kopal z »JELA« soljo. Polkuzi in povej drugim, da je »JELA« sol edinstvena.

Gospodinja varčno gospodar!

ČISTILNI PRAŠEK VEVA pri čiščenju te ne prevari.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA

Četrtek, 20. oktobra: Zaprt.

Petek, 21. oktobra ob 15.30: Miller: »Lov na čarovnice«. Abonma Petek popoldanski.

Sobota, 22. oktobra ob 20: Miller: »Lov na čarovnice«. Izven in za podelitve.

Nedelja, 23. oktobra ob 15: Miller: »Lov na čarovnice«. Izven in za podelitve.

Prodaja vstopnic za gostovanje Narodnega pozorišča iz Beograda se prične danes, 20. oktobra, pri dnevi blagajni v Operi. Veljajo cene od 160 din navzdol, za mladinsko predstavo Njeguševga »Gorskega venca« snižane cene od 100 din navzdol.

Občinstvo s podelitvijo opozarjamo na nedeljsko popoldansko predstavo Millerjeve drame »Lov na čarovnice«. Začetek ob 15.

OPERA

Četrtek, 20. oktobra ob 19.30: Strauss: »Kavaler z rožo«. Abonma red G.

Petek, 21. oktobra ob 15: Smetana: »Prodana nevesta«. — Zaključena predstava za I. gimnazijo Kranj.

Sobota, 22. oktobra ob 19.30: Wolf-Ferrari: »Štirje grobljani«. Abonma red K.

Nedelja, 23. oktobra ob 19.30: Puccini: »Madame Butterfly«. Gostovanje Emilije Georgijeve, prvakinje sofijske Opere, in Rudolfa Francela. (Veljajo vstopnice od 12. oktobra.)

Umrli so v Ljubljani

Marija Ramišak, upokojenka. Pogreb bo danes ob 16 na Žalah.

MARIJA PUŠNIK

Pogreb naše ljubljene bo v petek, dne 21. oktobra ob 16 izpred hiše žalosti Partizanski klanec 16, Vrhnika, na mestno pokopališče Vrhnika. Zalujoč mož Maks, snova Baldi in Milan in ostalo sorodstvo.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža

Četrtek, 20. oktobra ob 20: Cehov: »Uta«. Abonma LMS I (novi).

Petek, 21. oktobra ob 20: Anouilh: »Colombas«. Abonma LMS (stari).

Sobota, 22. oktobra ob 20: Leskovec: »Dva bregova«. Izven.

Nedelja, 23. oktobra ob 20: Anouilh: »Colombas«. Izven.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom

Sobota, 22. oktobra ob 20: Finžgar: »Divji lovec«, ljudska igra, red B. Vstopnice so tudi v prodaji.

Nedelja, 23. oktobra ob 16: Konfino: »V soboto se poročim«, veseloigra, popoldanska predstava. — Zadržljč. ob 20: Finžgar: »Divji lovec«, ljudska igra, izven, večerna predstava. Prodaja vstopnic od petka dalje. Rezerviranje tel. št. 32-960.

RADIO LJUBLJANA

Spored za četrtek, 20. oktobra

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00-6.20 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) — 6.20 Naš predlog za vaš jedilnik — 6.25 Reklame — 6.35 Jutrarnji orkestralni spored — 7.10-7.30 Veselje zvokov iz vsajata kmečka godba in trio Dorka Skoberneta — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.15 Z glasbo po svetu — 11.45 Blaž Arnič — mladini (glasbena oddaja za pionirje) — 12.00 Opoldanski operni koncert — 12.30 Kmetijski nasveti: Za kmečke gospodinjice — 12.40 Igra Vasko Kvirintet — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Spored popularne orkestralne glasbe — 14.25 Ljudsko-prosvetni obzornik: Pismo iz Idrice — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 Iz mladinske književnosti: Pesmi Dušana Mavčje — 15.45 Poje mladinski zbor I. gimnazije iz Celja — 16.00 Gospodinski omniabus — 16.10 Glasbene uganke — 17.20 Zabavna glasba, vmes reklame — 18.00 Domače aktualnosti — 18.10 »Pesem skozi stoletja« (ciklus samospevov) — 18.30 Radijska univerza: Zdravstvena zaščita dela v socialistični družbi — 18.45 Igra orkester George Melachrino — 18.50 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Mladinska oddaja — 20.20 »Četrtek večer« — 21.00 Literarni večer: Starorimski pesnik Tibul — 21.28 Godalni kvartet (Plesna glasba) — 22.15-23.00 Nočni operni koncert — UKV program — 23.00 do 24.00 Oddaja za tujino — na valju 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

Spored za petek, 21. oktobra

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00-6.20 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) — vmes objave — 6.20 Naš predlog za vaš jedilnik — 6.25 Reklame — 6.35 Jutrarnji orkestralni spored — 7.10-7.30 Klavir — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.15 Mednarodni iz opert — 11.45 Čelbanom — dober dan! — 12.00 Domači napjevi — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Nekaj popov — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Odlomki iz opere — 14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 Utrinki iz literature: Tarzan maščevalec — 15.45 Ljubljanski komorni zbor — 16.00 Modni kotiček — 16.10 Simfonični koncert — 17.20 Zabavna glasba, vmes reklame — 18.00 Ljudje med seboj: Dr. Leo Zlebnik: Upravičen ponos — 18.15 Slovenske narodne pesmi — 18.35 Tečaj francoskega jezika — 5. lekcija — 19.50 V tridesetmiskem taktu — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Tedenski znanje-politični pregled — 20.15 Konstantin Bralou: Glasba narodov sveta II — Nemška, Svica — 21.00 Mednarodna radijska univerza — 21.20 Plesni orkester — 21.40 Filmske melodije — 22.15-23.00 Oddaja o morju in pomorskih — 22.15-23.00 UKV program: Moderni ritmi — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valju 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

VESTI IZ MARIBORA

DEZURNA LEKARNA

Četrtek, 20. oktobra 1955: lekarna »Tabor«, Trg revolucije 3. Petek, 21. oktobra 1955: lekarna »Melje«, Meljska cesta 2.

KINO

Spored za četrtek, 20. oktobra PARTIZAN: Ameriški barvni film: »Na gladki površini«.

UDARNIK: Francoski barvni film: »Imel sem sedem hčera«.

POBREZJE: Ameriški barvni film: »Na gladki površini«.

STUDENCI: Francoski film: »Trije saljivci«.

Spored za petek, 21. oktobra PARTIZAN: Ameriški film: »Tri korake do večal«.

UDARNIK: Francoski barvni film: »Imel sem sedem hčera«.

POBREZJE: Zaprt.

STUDENCI: Zaprt.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Četrtek, 20. oktobra ob 19.30: Goetz: »Hiša v Montevideu«. Red B.

Petek, 21. oktobra ob 19.30: Verdi: »Ples v maskah«. Red C.

Sobota, 22. oktobra ob 19.30: Goetz: »Hiša v Montevideu«. Izven.

Umetnostna galerija Razstava 50-dobne britanske grafike, Razstavejnih je 23 grafik, v pretežni večini litografij, jedkanic in suhih igel. — Galerija je odprta dnevno od 9-17 v času od 16. do 30. oktobra.

Rojstva. Rodile so: Marija Kozar, 22 let, predica — Draga; Antonija Jaro, 27 let, poljska delavka.

Jolenc — Miram; Marija Kosič, 25 let, predica — Sonjo; Jožefa Fras, 27 let, gospodinja, Pivola — Katarina; Martina Bobovnik, 19 let, poljska delavka, So. Vižniga — Marija; Elizabeta Babič, 20 let, učiteljica, Videm — Borisa; Marija Krajnc, 32 let, gospodinja, Viniški vas — Jožefa; Pletšek, 25 let, kmečka hiša, Dobrovec — Brigito; Marija Kampuš, 26 let, gospodinja — Drega; Terezija Senčar, 24 let, predica — Valterija; Marija Uršič, 27 let, gospodinja — Karla; Ana Kukol, 23 let, gospodinja, Rošnja — Hedviko; Helena Rihtar, 25 let, gospodinja, Juršna vas — Draga; Jožefa Korčec, 23 let, gospodinja, Zg. Poljska — Maksimilijana; Marija Križan, 24 let, tkalka — Zlatko; Elizabeta Žigart, 22 let, gospodinja — Regino.

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE

Petek, 21. oktobra ob 15: Shakespeare: »Othello« — III. srednješkoli abonma

VESTI IZ KRANJA

»RESERNOVO GLEDALIŠČE Četrtek 20. oktobra ob 16 William Inge »Piknik«. Red C in izven vstopnice so te v prodaji

VESTI Z JESENIC

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Slavnostna predstava v počastitev kongresa kulturno-prosvetnih društev Slovenije v petek, dne 21. oktobra ob 19.30: Harris: »Molčeca usta«.

DROBNI OGLASI

INSTRUIRAM NEMSCINO in vse predmete za nižjo gimnazijo. Naslov v upravi lista. 1933

KURIJKA za raznašanje časopisov po ljubljanskih kloških, sprejemno. — Jugoreklam, Kidričeva 5. 3555

STANOVANJE dvoiplošno, komfortno, v Mariboru, blizu parka, z uporabo dela vrta, zamenjati za ustrezno v Ljubljani, Vrtovec, Maribor, Cankarjeva 77, ali Ljubljana, Nazorjeva 2-1.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA«

Ameriški film

Slika Doriana Graya

Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Georg Sanders, Hurd Hatfield in Donna Reed. — Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

»KINO VICA«

Ameriški film

Izgubljeni sin

Tednik: Filmske novice št. 42. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — V glavni vlogi Bing Crosby in Claude Dauphin. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 in od 14 dalje.

KINO »UNION«: Francoski barvni film: »Ali Baba in 40 razbojnikov«.

Tednik: Filmske novice št. 42. — V glavni vlogi Fernandel, Dieter Borsche. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — V soboto ob 22 premiera indijskega barvnega filma »Man-gala«.

KINO »SLOGA«: Francoski film: »Oven s 5 nogami«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — V glavni vlogi Fernandel, François Arnould.

Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SOCA«: Ameriški film: »Izgubljeni sin«. Tednik. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »LITOSTROJ«: Ameriški barvni film: »Gypsy«. Predstavi ob 15 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave. Danes zadnjikrat!

JESENICE: »RADIO«: Slovenski film: »Trenutki odločitve«. Predstavi ob 18 in 20.

CELJE: »UNION«: Ameriški film: »Rdeča reka«. Predstavi ob 18 in 20.

»DOM«: Ameriški barvni film: »Miri človek«. Predstavi ob 18 in 20.15.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film

»Prva dama Amerike«

Brez tednika. V glavni vlogi: Susan Hayward in Charlton Heston. — Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Danes zadnjič. Jutri ameriški film »Zongler«.

KINO »ŠIŠKA«

Avstrijski film

»HANNERL«

V glavni vlogi Hannerl Matz in Adrian Hoven Režija: Ernst Machschick. — Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

Advertisement for the Yugoslav Exhibition of Handicrafts (I. JUGOSLOVANSKO RAZSTAVO USNJARSTVA) from October 22-30, 1955. It features a large graphic of a hand holding a needle and thread, and text describing the exhibition's location at the Ljubljana Exhibition Center and the 25% discount on railway tickets.

Text regarding the 25% discount on railway tickets for the exhibition, and information about the Dolenjski Toplicah choir performance on October 22-23.

Dopisujte v naš list

Advertisement for the Izid Natečaja (Nagrada Borisa Kidriča) competition. It announces the awarding of prizes for technical drawings and encourages participation from technical schools and clubs.

Large advertisement for Jadran Perast (Boka Kotorska) featuring 30 types of sewing machines. It includes contact information for the company and a telephone number.

KONTRASTI SREDOZEMLJA

Article titled 'Kontrasti Sredozemlja' by France Sustersic. It discusses the economic and social conditions in the Balkans, particularly in Yugoslavia, and the impact of the war on the region.

Continuation of the article 'Kontrasti Sredozemlja', focusing on the challenges of reconstruction and the role of the state in the post-war period.

Article titled 'Med libanonskimi cedrami' (Among Lebanese Cedars). It describes the political and economic situation in Lebanon, highlighting the role of the cedar tree as a symbol of the country.

Continuation of the article 'Med libanonskimi cedrami', discussing the international relations and the impact of the Arab-Israeli conflict on Lebanon.

MLINSKO PODJETJE

MARIBOR — MELJSKA CESTA 19

razpisuje

nagradni natečaj

za naziv podjetja

PREDMET POSLOVANJA PODJETJA: nakup in predelava žitaric vseh vrst, prodaja mlevskih izdelkov, izdelava in prodaja testenin.

NAGRADE:

- 1. nagrada . . . 30.000 din
- 2. nagrada . . . 20.000 din
- 3. nagrada . . . 15.000 din
- 4. nagrada . . . 10.000 din

Predloge poslati na upravo podjetja do 15. novembra 1955 in na kuverti označiti »NATEČAJ«.

REZULTAT NATEČAJA BO OBJAVLJEN 10. DECEMBRA 1955 V »LJUDSKI PRAVICI«.

M-492

UFUS

PROIZVODNO PODJETJE SLOVENSkih FILMSKIH DELAVCEV podružnica UFUS Ljubljana

razpisuje natečaj

za scenarij o vedrem filmu iz zimsko-športnega življenja

Rok oddaje 25. novembra 1955

Vse ostale informacije na direkciji podjetja Trg OF 22-III, telefon 31-990

3599

VESTI IZ KOPRA

GLEDALISCE SLOV. PRIMORJA

Cetrtek, 20. okt. ob 20: Emilie Zola: »Thérèse Raquin«. Predstava v Ilir Bistrici.
Sobota, 22. oktobra ob 20.00: E. Zola: »Thérèse Raquin«. — Predstava v Vipavi.
Nedelja, 23. okt. ob 19: Emilie Zola: »Thérèse Raquin«. Predstava v Mirnu.
Ponedeljek, 24. okt. ob 20: Emilie Zola: »Thérèse Raquin«. Predstava v Tolminu.
Torek, 25. okt. ob 20: Emilie Zola: »Thérèse Raquin«. Predstava v Kobaridu.
Sreda, 26. okt. ob 20: Emilie Zola: »Thérèse Raquin«. Predstava v Idriji.
Cetrtek, 27. okt. ob 20: Emilie Zola: »Thérèse Raquin«. Predstava v Ajdovščini.

Mestno prometno podjetje v Beogradu, Zmaj Jovina št. 41 potrebuje

strojne tehnike in elektrotehnike

za delovna mesta v Konstruktivnem biroju, v obratih za delovna mesta normircev, kontrolorjev in obratnih tehnikov, kakor tudi za delo v tehnični pripravi — z do 5-letno delovno dobo.

Ponudbe z opisom dosedanjega dela pošljite najkasneje do 20. oktobra 1955 splošnemu oddelku podjetja na gornji naslov. 2798

Tovarna gradbenih strojev

»FAGRAM« SMEDEREVO

OBVEŠČA VSA ZINTERESIRANA PODJETJA, DA PRODAJA S TAKOJSNJO DOBAVO TE LE

GRADBENE STROJE:

- Betonske mešalce z zmogljivostjo 250 litrov z Diesel- in elektromotorjem
- Premične drobilne stroje z zmogljivostjo 6—8 m³/h z Diesel- in elektromotorjem
- Premične kompresorje z zmogljivostjo 6 m³ min.
- Škropilne stroje za bitumen z vsebino 500 litrov
- Mešalne stroje za asfalt, 2 m³
- Razpršilce za hladno emulzijo
- Rotacijska sita z zmogljivostjo 10 m³/h z Diesel- in elektromotorjem
- Gradbena dvigala z nosilnostjo 800 kg z elektromotorjem

ZA VSA OBVESTILA SE OBRNITE TELEFONICNO: 124 IN 132, INTERNO 25, ALI OSEBNO V PRODAJNEM ODDELKU TOVARNE.

OB TEJ PRILožNOSTI OBVEŠČAMO NAŠE CENJENE KUPCE, DA SMO ZAČELI SKLEPATI POGODBE ZA LETO 1956. POGODBE SKLEPAMO S PISMENIMI PRIJAVAMI ALI OSEBNO V PODJETJU.

HKRATI PROSIMO ZINTERESIRANA PODJETJA, KI BI HOTELA PREVZETI ZASTOPSTVO ZA PRODAJO NAŠIH IZDELKOV, NAJ SE JAVIJO NA NAŠ NASLOV:

Fabrika gradjevinskih mašina »FAGRAM« SMEDEREVO

2844

PODJETJE

»SLOBODAN PRINCIP-SELJO«

Vitez

IZDELUJE:

vse vrste gospodarskih razstreliv na nitroglicerinski bazi (dinamit in razstrelivo v prahu), pentritsko detonacijsko zažigalno vrstico

PRODAJA STRANSKE IZDELKE:

70 % žvepleno kislino
50 % azotno kislino
prevleče s PVC plastjo vse vrste vrvi in kablov z manjšim premerom

Rok za sklepanje pogodb je podaljšan do 30. oktobra 1955

PODJETJA!

VARCUJTE Z DEVIZAMI IN UPORABLJAJTE DOMAČE DINAMITE (VITEZAJE), KI PO SVOJIH LASTNOSTIH V CELOTI USTREZAJO IZDELKOM RENOMIRANIH SVE-TOVNIH PODJETIJ.

2805

»Motorist«

Podjetje za promet z motornimi vozili in njihovimi deli prodaja

OSEBNE AVTOMOBILE:

5-sedežni »STUDEBACKER-Champion«, 75 KS, izvrst. ohran.	6.000.000 din
5-sedežni »FORD-MERCURY«, 100 KS, izvrstno ohranjen	6.600.000 din
4-sedežni »OPEL OLYMPIA«, 1952, 39 KS, izvrstno ohranjen	5.500.000 din
4-sedežni »FIAT-1400«, 45 KS, izvrstno ohranjen	5.500.000 din
4-sedežni »MERCEDES-170 V«, 38 KS, popolnoma popravljen	5.300.000 din
4-sedežni »BMW« limuzina 1939, 45 KS, izvrstno ohranjena	5.300.000 din
4-sedežni »Steyr«, 220, 60 KS, popolnoma popravljen	2.600.000 din
4-sedežni »OPEL CAPITAN«, 1939, 55 KS, zelo dobro ohranjen	1.980.000 din
7-sedežni »Buick-Eight« 1947, 120 KS, zelo dobro ohranjen	1.650.000 din

AVTOBUSE:

Mercedes 3500 — 1951, 32 + 15 sedežev, 90 KS, izvrst. ohran.	22.230.000 din
OM-TAURUS (Tramb.) — 1952, 32 + 15 sed. 70 KS, izv. ohr.	22.000.000 din
FIAT-626 — 1948, 32 + 15 sedežev, 70 KS, izvrstno ohranjen	17.600.000 din
SPA — 1938, 22 + 8 sedežev, 45 KS, izvrstno ohranjen	2.750.000 din
TAM-Pionir — 1948, 26 + 5 sedežev, 75 KS, pokvarjen	1.760.000 din

TOVORNE AVTOMOBILE:

FIAT-Topolino, dostavno vozilo 0,5 tone, 14 KS, izvrst. ohr.	1.100.000 din
WILLYS 1 ton 75 KS, popolnoma popravljen	1.100.000 din
RENAULT 2 toni 48 KS, izvrstno ohranjen	2.640.000 din
DODGE WC-32 2 toni 92 KS, popolnoma popravljen	2.200.000 din
MERCEDES-Diesel 3 tone 70 KS, popolnoma popravljen	5.630.000 din
CHEVROLET-Militaire 3 tone 80 KS, popolnoma popravljen	5.300.000 din
MAN 5 ton 110 KS, zelo dobro ohranjen	7.700.000 din
INTERNATIONAL 5 ton 80 KS, popolnoma popravljen	2.750.000 din
SAUBER-Diesel 6 ton 105 KS, zelo dobro ohranjen	4.400.000 din
MAGIRUS-Diesel 6 ton 120 KS, zelo dobro ohranjen	4.950.000 din
FIAT-634-Diesel 7 ton 105 KS, popolnoma popravljen	11.000.000 din
FIAT-Diesel 7 ton 140 KS, zelo dobro ohranjen	4.400.000 din
MAK-Diesel 10 ton 131 KS, zelo dobro ohranjen	7.370.000 din

TRAKTORJE:

UNIMOG, izdelan leta 1952, 25 KS, izvrstno ohranjen	5.500.000 din
FIAT-55-L-goseničar, 55 KS, zelo dobro ohranjen	4.400.000 din

MOTORNE VALJARJE:

DJURO DJAKOVIĆ-DV-4 izdelan l. 1953, 10 KS, popola. nov	4.375.000 din

Razen tega imamo napredaj veliko izbiro drugih motornih vozil in njihovih delov. — Obiščite naše dobro založene trgovine: Martičeva ulica št. 10, telefon št. 55-505, Smičklasova ulica št. 22, telefon št. 38-250, Draškovičeva ulica št. 42, telefon št. 35-079.

Sprejemamo v komisijko prodajo: vse vrste motornih vozil, orodne stroje, stabilne motorje in agregate, rezervne dele, orodje, pribor in gume.

Vse informacije dobiti v

upravi podjetja »MOTORIST«, Zagreb, Kraljeva ulica 16, tel. št. 33-680 2735

Za vsako vozilo,
za vsak teren so
najboljše gume

Firestone

Več kot 50-letne izkušnje v izdelavi gum
najboljše kvalitete v 26 tovarnah po vsem
svetu so najboljše jamstvo za zanesljivost
vožnje in najdaljšo dobo trajanja

FIRESTONE izdeluje tudi gume z nylon-
platnom vseh dimenzij in gume najnovej-
šega tipa za potniška vozila brez zračnic
(tubeless)

Za vsa obvestila se izvolite obrniti na:

GENERALNO
ZASTOPSTVO
ZA FLRJ

INTERKOMERC-BEOGRAD

TERAZIJE 27-III — telefon 33-212 in 31-305

UZUN MIRKOVA 2 — telefon 20-912

ZASTOPSTVA:

ZAGREB, Martičeva 51 — telefon 23-427
NOVI SAD, Železnička 25 — telefon 40-49
SARAJEVO, JLA 10 — telefon 52-82
SKOPLJE, Ilindenska 34 — telefon 15-58
REKA, Dolac 8 — telefon 21-88

Hotel so prepeljali

Prebivalci živinorejskih farm v bližini Glacier National parka so debelo gledali, ko so videli, kako se pomika po mostu čez bližnjo reko dvanadstropno poslopje, težko 179.000 kg. To je bil samo del poti, dolge kakih 40 kilometrov. Tako daleč so namreč v etapah prepeljali dvanadstropni hotel, v katerem bodo odslej stanovali delavci in uslužbenci parka. — Poslopje sta vlekla na velikanski železni prikolici dva traktorja, dva pa sta ga zadrževala za njima. Stroški za prevoz so znašali kakih 15.000 dolarjev. Največje težave so imeli s poslopjem, ko so ga morali vleči pod desetimi električnimi in petimi telefonskimi napeljavami, da jih niso pretrgali.

Proti mučenju živali

Svet Svetovne zveze za zaščito živali je v Haagu zahteval upostavljanje svetovnega gibanja proti bikoborbam, petelinjem boju in uživanju pasjega mesa. Svet je sklenil upostaviti to organizacijo med osminji milijoni članov Zveze za zaščito živali, da bi dosegel zakonito prepoved tega mučenja živali, ki je zlasti razširjeno v Spaniji, Franciji in Latinski Ameriki.

Letala letijo naravnost

tu pa je morje mirno, kakor da je daleč naokrog najlepše vreme

Od sredine poletja do pozne jeseni traja na srednjeamerškem otočju ter na zahodni in jugozahodni obali ZDA nevarnost orkanov. Natančno kakor ura povzroča pripekajoče poletno sonce nad subtropskim področjem severne poloble v tem času skrivnostni ritem zmeraj znova ponavljajočih se rušilnih zračnih vrtnicev. Orkan divja s hitrostjo 180 km na uro, nastane pa zmeraj enako. Stožec segretega zraka nad Atlantskim oceanom, v katerem se najbolj vroče zračne plasti po termičnih zakonih počasi dvigajo, začne pod vplivom kroženja Zemlje tudi sam krožiti. Ta krožeči zračni stožec vsrkava čedalje večje količine zraka, se dviga čedalje višje in kroži čedalje hitreje. Tako se dvigne kakih 10.000 m visoko in doseže znatno hladnejše

zračne plasti. Tam se ustavi, potem pa pritiska zrak na vseh straneh nazaj proti zemlji, se zgosti in pada naposled v obliki dežja nazaj v morje.

In iz tega menajočega se dviganja in padanja zračnih gnot se razvije orkan. V nekaj urah nastane velikanski vrtnec, katerega konica pleše po morju in potegne v vrtnec tudi morsko vodo. V dobrih šestih urah se razširi ta peklenški ples že v krogu s premerom 15 km. Zračni vrtnici dosežejo hitrost 120 km na uro in se tako pomikajo proti zahodu.

Letos sredi avgusta je povzročil orkan »Diana« eno največjih katastrof, kar jih pomni zgodovina ZDA. Človeških žrtev je bilo nad 150, ranjenih ljudi pa 6000. Škoda je znašala nad 3 milijarde dolarjev. Se večja je bila katastrofa leta 1900, ko je zahteval strašen orkan 8000 človeških žrtev. Človek je seveda v boju proti orkanom enako brez moči kakor v boju proti potresu ali bruhanju ognjenikov. Pač pa je pri tem važno, da orkan pravčasno odkrijejo že na odprtem morju.

Pilot se dvigne z letalom kakih 3000 m visoko in odleti nad morje. Vsi piloti, ki jim je zaupana ta težavna in nevarna služba, so dodeljeni posebni enoti svetovne meteorološke organizacije ZN s sedežem v Kindleyu na Bermudskih otokih. Brž ko pilot opazi nad morjem znake orkana, se spusti na kakih 250 m, potem pa odleti naravnost proti središču orkana, tako imenovanemu orkanskem »očesu«, kakor pravijo

mornarji. To je eden najzanimivejših naravnih pojavov. Vtem ko divja orkan na področju 10 do 100 km in dviga do 30 m visoke valove, je v ovalni, več kilometrov široki notranjosti zračnega vrtnca morje mirno in sonce sij, kakor da je daleč naokrog najlepše vreme. Nekajkrat se je izkušenim mornarjem že posrečilo, da so z ladjami dosegli to mirno področje in ostali v njem, dokler se orkan ni polegel.

Brž ko doseže letalo to »oko«, izpusti posadka skozi odprtino na dnu radijski merilec zračnega pritiska, ki obvisi na padalu na morsko gladino in avtomatično sporoča posadki v letalu podatke o zračnem pritisku, temperaturi in zračni vlagi. Ti podatki so zelo važni, da ugotovi posadka moč in smer orkana. Večkrat dvigne orkan z vsakega kvadratnega kilometra morske gladine po 800.000 ton zraka. Strokovnjaki v centrali za orkane v Miamiu pa na podlagi teh podatkov analizirajo orkan in opozore na nevarnost prebivalcev ogroženih krajev.

DROBNE ZANIMIVOSTI

SAMOMOR SE MU NI POSREČIL

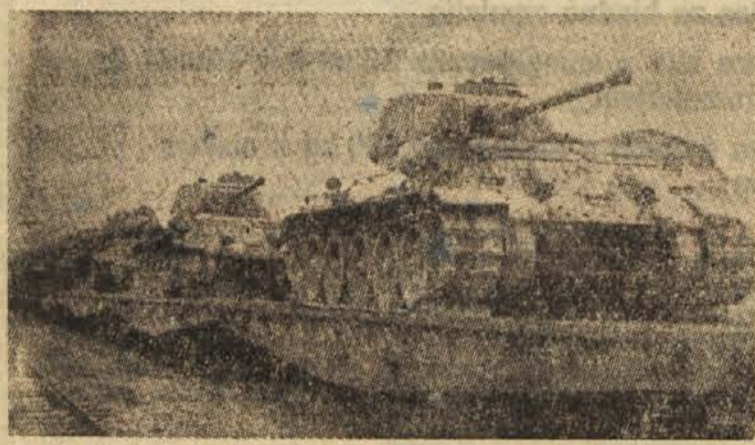
V terek je neki mehanik teroriziral švedsko mesto Norköping, ko je dobre četiri ure letal z letalom nizko nad hišami. Za prejšnji zagrozi, da bo strmoglavil z letalom na hišo svoje ločene žene. Razočaranj mož je v ponedeljek zvečer v temi ukradel z letališča športno letalo. Ko se je dvignil nad letališče, je sporočil kontrolnemu organu, kaj namerava storiti. Na ta nevarni način je hotel ubiti svojo ženo in sebe. Z letališča so takoj obvestili gasilce in reševalno postajo. Policija je opozorila prebivalstvo na nevarnost. Ljudje so v strahu poslušali brenje letala nad mestom. V temu so videli samo njegove obrise, ker ni bilo razsvetljeno. Letalo je letalo nizko nad strehami. Naposled se je letalo v električni transformator zunaj mesta in se razbilo. Po čudnem naključju pa je bil mehanik le nekoliko poškodovan. Najel je taksi in se vrnil v mesto, kjer ga je policija aretirala. Že v potek je skočil v reko, pa so ga ljudje potegnili iz vode.

TOVARNA VAGONOV V INDIJI

Indija ima največje železniško omrežje v Aziji. Po njej vozi vsak dan blizu 5000 potniških vlakov. Jasno je torej, da potrebujejo železnice mnogo lokomotiv in potniških vagonov. Zato je začela Indija graditi ustrezne tovarne. V Čikarandžanu so zgradili tovarno lokomotiv. Gradbeni stroški so znašali 150 milijonov rupij. Tovarna bo izdelovala po 20 velikih lokomotiv letno. V Peramburu blizu Madrasa pa so zgradili tovarno vagonov, ki že obratuje in ki je največja te vrste v Aziji. Svečanosti, ko so postavili prvi v njej izdelani vagon na tirnice, je prisostvoval tudi Nehru. Stroški za to tovarno so znašali kakih 74 milijonov rupij. Za zdaj dela v tovarni še nekaj švicarskih strokovnjakov, ki pa jih bodo pozneje zamenjali Indijci. Prva leta bo izdelovala tovarna po 20 vagonov letno, pozneje pa po 350. Izdelovala bo tudi sestavne dele vagonov. Strokovnjaki računajo, da bo prihranila Indija na devizah 50 milijonov rupij letno.

NAVPIČNO DVIGANJE PROMETNIH REAKTIVNIH LETAL

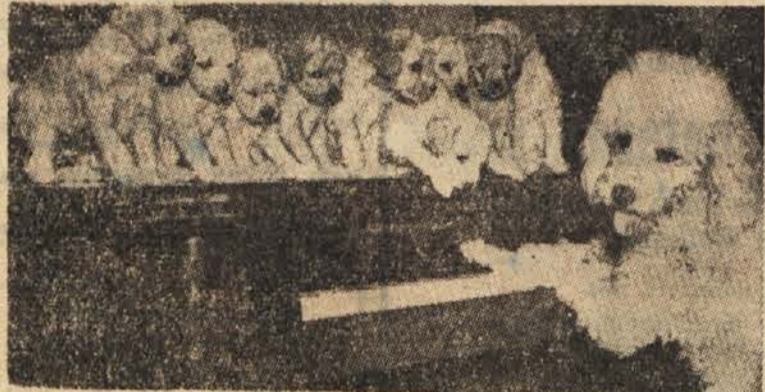
Angliški strokovnjaki pravijo, da se bodo lahko reaktivna prometna letala dvigala kmalu tudi navpično in letala s hitrostjo 1800 milj na uro. Za nova letala ne bodo več potrebna velika letališča z dolgimi vzletišči. Edina njihova slabost stran bo hrup. Morda se bodo dvigala iz podzemskih letališč, da bi silno brenje njihovih motorjev ne motilo prebivalcev velikih mest.

V Tulu, v bližini Dunaja so z vlakom prispeli sovjetski tanki vrste T-34-85. Sovjetska zveza je namreč Avstriji za njeno vojsko dostopala nekaj orožja. Med njimi tudi teh 23 sovjetskih tankov, ki so izboljšani tip tanka T-34, znanega iz druge svetovne vojne. Prav tako bodo v Avstrijo te dni prispela prva sovjetska šolska letala.

Znana francoska avtomobilska tovarna Citroen je preizkusila pred dnevi svoj novi model avtomobila, ki bo ena največjih privlačnosti mednarodne avtomobilske razstave. Tovarna je potrebovala 10 let, da ga je izpopolnila. Zmogljivost motorja znaša 11 KS, kakor modelov iz leta 1935, le da poganja motor prednja kolesa. Tu pa je podobnosti konec. Novi model ima štiri prestave namesto treh. Benzina porabi na 100 km samo 10 litrov, če vozi s hitrostjo 75 km, doseže pa hitrost 140 km na uro. Hitrost spreminja avtomatično. Novi avto ima dve nožni in eno hidravlično zavoro, razen tega pa še mehanično, da je varnost večja. V njem je šest sedežev in prostor za prtljago.

Psica Cherie z devetimi psički. Kakor vidite, poteka njihovo življenje v skladni harmoniji. Psica udarja disharmonično po klavirju, psički pa občudujejo njeno »veliko« umetnost.

Svojega moža še nikoli ni videla

čeprav je z njim poročena že sedem let

Helena Peisittos je najbrž edina zakonska žena na svetu, ki ne ve, s kom je poročena. Svojega moža še nikoli ni videla. Edina slika, ki jo ima od njega, predstavlja baje nekega drugega. Leta 1947 je brala v nekem čas-

niku ženitno ponudbo. Tehnik Pablo Fontanos iz Montevidea, sin Urugvajca in Grkinje, je iskal za ženo grško dekle. Mnoga dekleta so mu pisala, med njimi tudi Helena. Dopisovala sta si leto dni, potem pa je Fontanos predlagal, naj bi se poročila na daljavo, češ da bi tako Heleni olajšal prihod v Urugvaj.

Zdaj je Helena omožena že sedem let, pa vendar ni zakonska žena. Svojci so ji svetovali, naj se obrne na oblasti, da bi njen zakon razglasile za neveljaven, pa tega ni hotela storiti. Trdno je namreč prepričana, da se bo mož prej ali slej javil.

Sneg prodajajo

Na Siciliji prodajajo v poletnih mesecih čudno blago, in sicer samo od 5 do 11. Gre za sneg z Etna. S sekirami in železnimi drogovi ga lomijo in sekajo v višini 2100 m v ognjeniških razpokah. Sneg se drži v višinah pod vulkanskim pepelom več let. Nekoč so ga uporabljali namesto hladilnikov, pa tudi zdaj ga še uporabljajo v slaščičarnah. V avgustu in septembru prodajajo sneg z Etna po 20 lir kilogram. K hladnim pijačam ga imajo ljudje rajši kakor umetni led, ker diši le-ta po tovarni, sneg z Etna pa je brez vonja.

Prišel je dan poroke. Sina je zastopal njegov oče in pred njim je Helena Peisittos izrekla svoj »da«. Mož ji je brzojavno čestital, potem pa ni bilo o njem več ne duha ne sluha. Mlada žena je nekaj tednov čakala, potem pa se je obrnila na oblasti v Montevideu. Bala se je, da se je možu kaj pripetilo. Naslov, ki ga ji je sporočil, pa ni več ustrežal. Grški konzulat je zaman poizvedoval, kaj je s Fontanosom. Nihče v hiši, v kateri je baje stanoval, ni poznal moža na fotografiji, ki jo je poslal svoji nevesti. Tudi policija ga ni poznala.

UMISL NA ODBA

Nenavaden obisk

Nekdo je potrkal na vrata. — Naprej. — Vrata so se zelo počasi odprla. Vstopilo je jajce. Bilo je drobno in nebogljeno. — Je tu urednik »Vsega po malem za vse«? — Ne, tu je športna rubrika. — Kje pa je urednik »Vsega po malem za vse«? — Kaj pa želite? — Radoveden sem bil, ker obisk je bil le nekoliko nenavaden. — Moje ime je Jajce Rodeiland. Rad bi vam nekaj povedal. Morda bi objavili? — Izvolite. Če je kaj zanimivega, bomo z veseljem sprejeli. — Nenavaden obiskovalec je prišel. — Rojen sem bil v Bizoviku. Pred mesecem dni. (Moj prvi viš je bil pravilen. Jajce je bilo staro. To se je videlo po njegovi zunanosti, zaudarjalo pa je tudi po slabem duhu.) Odkar sem se rodil, me je moja gospodinja nosila na trg. Ker pa sem po naravi suh in droben, se nisem najboljši uveljavil. Nosila me je in nosila, ponujala, jaz pa sem se spet vračal domov. Nešteto rok me je otipalo, pa vedno sem naposled ostal na dnu košare. — Jajce Rodeiland se je odkašljalo, kihnilo, obrisalo nos in nadaljevalo: — Čudno se mi zdi le to, da so pred dvema dnevoma prodali šest mojih bratov. Prav toliko so bili stari ko jaz, samo nekoliko bolj so bili rejni. — Jajce Rodeiland je skremžil obraz. — Tako sem si želel, da bi razveselil v omlerah ali šmornu kakšno gospodinjino, pa kaj hočem! Usoda! — Zagledal se je v madež na steni in očel je imel vlažne. — No, s tem sem vam hotel povedati, kako starost povsod ponujajo. Ali ni to zanimivo?

Oddahnil se je, vstal, mi se gel v roko in dejal:

— Sedajle pa se grem ponuditi v kako kavarno. Moja poslednja želja je, da sem mehkko skuhan, da vidim lačna usta nad seboj, ki se bodo skremžila nad mojo visoko starost. Hvala lepa. Če boste objavili, pošljite honorar moji gospodinji, ki me je tako trmasto prodajala navzven kupovalkam in jim zatrjevala, da sem vedno svež. Mlad pa človek ni vse življenje, tudi pri jajcih imamo starostno dobo. Nisem pa seveda osamljen primor. — Oprostite. — Odšel je tako skromno kot je prišel. Odprl sem okno. Soba je bila potrebna svežega zraka. — Simon Milnar

ČAS VOLKOV

Pripoveduje: JANEZ KLEMENČIČ
Riše: MARJAN AMALIETI

103. Tonč je zamišljeno kimal: »Seveda je verjetno, da pride. Ampak ne bo prišel sam. Pozimi volkovi ne hodijo sami.« Naj me strela, če ne bo on vodja krdela,« se je razvnela Blažon. »Ampak zdaj mi ne uide več. Dobro sem si ga zapomnil: ono samo uho ima.« In Blažon je znova pripovedoval, kako je takrat čakal s puško pri studencu. Tonč je to zgodbo slisal že najmanj desetkrat, toda ker je bila vselej malo drugačna, je bila vedno zanimiva.

104. Danes je bil Blažon posebno dobro razpoložen za pripovedovanje. »Pomisli,« je z globoko resnostjo razpletal svojo zgodbo, »odlomila se mi je veja in telebnil sem na tla. Prčka je obvisela na hrastu, vsaj tri metre visoko nad menoj in niti misliti ni bilo na to, da bi jo bil lahko dosegel. Toda prisotnost duha me v kritičnem trenutku ni zapustila: izdri sem nož in se vrgel na volka. Ta pa je stisnil rep med noge in bežal, da se je kar kadilo za njim.«

105. Medtem ko je lovec Blažon obujal spomine, je volk Sivec ves zasopel dirjal po zasneženih liki. Z Lisastim sta bežala že ves dan. Lovci so jima bili tik za potami. Pred nekaj urami sta se komaj približila iz obroča psov. Posebno Sivcu je trda predla. Dva močna psa sta ga bila že skoraj dohitela, ko se je vrgel nanju Lisasti. Enoga je podri na tla, drugi pa je planil Lisastemu za vrat. Vnel se je srdit boj. Od vseh strani so drveli psi in se grcjali okoli Lisastega.